

sosyalist yol

AYLIK DERGİ - ARALIK/1975 - SAYI: 6

LENİN / BÜROKRASI HAKKINDA GÖRÜŞLERİ

MEHMET ALİ AYBAR /BÜROKRATİK
SAPMANIN TARİHSEL ve TEORİK KÖKENLERİ

UĞUR CANKOÇAK / GERİLİYEN DİSK
"YA DA TOPLUMSAL İLERLEME "

GALİP M. ATAÇ / DÜNDEN - BUGÜNE

Av.0.FUAT TOPRAKOĞLU/ÇEVİRİ
ESERLER ve 142 - 162. MADDELER

BOZOK / KARİKATÜR

ADNAN ERMİŞ / İTALYA- LIBERAL GÜÇ
OLARAK KOMÜNİSTLER

sosyalist yol

Aralık/1975 Sayı: 6

İÇİNDEKİLER

Mehmet Ali AYBAR	«Ekim Devriminin 58. Yıldönümü Dolayısıyla» Sosyalizmde Bürokratik sapmanın tarih- sel ve teorik kökenleri	3
BOZOK	Karikatür	11
LENİN (Çev. Dr. Ertem SAATÇIOĞLU	Bürokrasi hakkındaki görüşleri	12
Hans Jakob Stahle (DIE ZEIT'ten Çev. Adnan ERMİŞ)	İTALYA-Liberal Güç olarak komünistler	16
Uğur CANKOÇAK	Gerileyen DİSK «Ya da Toplumsal İler- leme	20
Galip M. ATAÇ	Dünden - Bugüne III «İddianame» ...	24
Ayata BEYENSEL	Demokratik Rejim Tabana Oturmalıdır	33
Sosyalist Yol	TARTIŞMA AÇIYORUZ	37
Av. O. Fuat TOPRAKOĞLU	Çeviri eserler ve 142 - 162. Maddeler	41
Sosyalist Yol	OLAYLAR	48
Hasan ALTINYÜREK	Faşizmin Perde arkası yaratıcıları ve faşizmle mücadele	51

*Sosyalizmde Bürokratik Sapmanın
Tarihsel ve Teorik Kökenleri*

— II —

Mehmet Ali AYBAR

İşçi sınıfının devrimin taşıyıcısı ve devrimi gerçekleştirecek biricik sınıf oluşu, toplumun belirli bir aşamasında, üretim ilişkileri ile çelişen, üretim güçlerinin, bir parçasını oluşturmasından ve burjuvazi karşısında tüm emekçilerin kurtuluşu için mücadele eden biricik sınıf olmasından ileri gelmektedir. Üretici güç — üretim ilişkileri çelişkisinin, bilinçli ögesi odur. Kapitalist sistemin iç çelişkilerinin odak noktasında bulunan işçi sınıfıdır; yalnız o dur, eski toplumun bağrından, yeni toplumu çıkarma gücüne sahip olan. Ege-men sınıfların karşısında sadece kendi çıkarlarını değil, tüm emekçilerin, tüm toplumun çıkarlarını temsil eden sosyal güç odur; işçi sınıfıdır. Marksizm açısından devrimin öznesi olan işçi sınıfının, bu niteliği bir başkasına devretmesi düşünülemez.

DEVİRİMİ SINIF OLARAK İŞÇİ SINIFI YAPAR:

İşçi sınıfının örgütsüz devrim yapmasına olanak bulunmadığına göre, işçi sınıfı elbet örgütlenecektir; ama bu örgütlenme, kendi kendini örgütlenme, yani bir «auto-organisation» biçiminde olacaktır. İşçiler, «doğrudan üreticiler», temsilcilerini kendi aralarından seçecekler, onları her zaman denetleyecekler, sigaya çekecekler, gerektiğinde temsilcilerine, işten el çektireceklerdir. Böylece işçi sınıfı, devrimin sahibi olacaktır. Marx'ın örgüt konusundaki anlayışı budur.

Marx, işçi sınıfından şöyle söz eder: «Günümüzde burjuvazive karşı olan tüm sınıflar içinde, gerçekten devrimci olan biricik sınıf proletaryadır. Öteki sınıflar büyük endüstri karşısında solup yok oluyorlar; proletarya, onun en has ürünü olarak, büyük endüstriden hız alıyor. (...) bugüne dek tüm sosyal hareketler azınlıklar tarafından, ya da azınlıklar lehine yapıldı. Proletaryanın hareketi büyük çoğunluğun büyük çoğunluk lehine, kendiliğın-

SOSYALİST YOL . Aylık Dergi . Sayı : 6
ARALIK/1975, . Sahibi : Telat Kılıç . Yazı
İşleri Müdürü Şafak KUTAL . Adres:
Alayköşkü Cad. Sıdika Batu İşhanı,
No: 13 Kat: 3, Oda: 303, CAĞALOĞLU
— İSTANBUL, . Dizgi - Baskı Yelken
Matbaası . Dağıtım: İstanbul Dağıtım.

TÜST

den olan (spontane) bir hareketidir.» (...) Burjuvazinin, tasarlama ve karşı koymadan etkeni olduğunu, endüstrisinin ilerlemesi olayı, işçilerin rekabet yüzünden yalnızlığını sürdüreceği yerde, denkleştirme yolu ile işçilerin devrimci birliğini sağladı. Böylece büyük endüstrinin sadece gelişmesi, burjuvazinin dayanağı olan, ürünleri üretme ve ürünlere sahip çıkma rejimini, temelinden yıkmaktadır. Her şeyden önce burjuvazi, kendi mezarcularını üretmektedir. Burjuvazinin yıkılışı ve proletaryanın zaferi, aynı derecede kaçınılmazdır.» (K. Marx - F. Engels, Komünist Manifesto, s. 37, 39, 40-41, F. Rieder et Cie Ed., 1925). «Tüm üretim aygıtları içinde en büyük üretici güç, devrimci sınıfın kendisidir.» (K. Marx. Felsefesinin sefaleti, s. 135, Ed. Soc. 1946).

Evet, en büyük üretici güç, işçi sınıfıdır; çünkü taşıdığı devrimi gerçekleştirecek, yeni bir toplum kuracaktır. Kendini ve tüm ezilenleri, sömürülenleri kurtaracaktır. Bu bir dilek değil, tarihin, nesnel gelişim sürecinin kaçınılmaz sonucudur. «Yaşamlarının soyals üretiminde insanlar, iradelerine bağlı olmayan, belirli zorunlu ilişkiler içine girerler. Bu ilişkiler, insanların maddesel üretici güçlerinin, belirli bir gelişme düzeyine uygun düşen üretim ilişkileridir. Bu üretim ilişkilerinin tümü, toplumun ekonomik yapısını meydana getirir. Belirli sosyal bilinç biçimlerinin karşılığı, toplumun hukuksal ve siyasal üst-yapısı, bu somut taban üzerinde yükselir. (...) Gelişimin belirli bir aşamasında, toplumun maddesel üretim güçleri, var olan ve o güne dek içinde hareket ettikleri üretim ilişkileri ile, ya da bu ilişkilerin hukuksal fadesi olan mülkiyet ilişkileri ile, çelişkiye düşerler. Üretim güçlerinin gelişmesini sağlayan biçimler olmaktan çıkan üretim ilişkileri, üretim güçlerinin gelişmesine engel olur. O zaman bir sosyal devrim çağı açılır.» (K. Marx, Politik Ekonominin Eleştirisine katkı s. 4, Ed. Soc 1969). İşçi sınıfının öznesi olduğu sosyalist devrim, esasta iradelerimizin dışında oluşan bir tarihsel süreçtir. Ancak, işçi sınıfı, üretici güçlerin bir parçası halinde, bu nesnel oluşumun bilinçli etkeni olarak, devrimin iradesel yanını oluşturur. Ve bu niteliği ile devrimin hem taşıyıcısı, hem gerçekleştircisidir. Marx proletaryanın hareketi kendinden, (spontané) bir harekettir derken bu tarihsel süreci kastediyor.

İşçi sınıfı, toplumsal gelişmenin belirli bir aşamasında doğmuştur; işçi sınıfının egemen sınıflara karşı mücadelesi de, bir yönü ile bu aşamanın ürünüdür. Ve «sosyal varlık», «sosyal bilinci belirlediğinden», sürekli «yoksullaşma» ve insanlığa karşı olan bu ortam içinde bilinçlenme, kendiliğinden olacaktır. Elbet bu Marx'ın işçilerin eğitime önem vermediği biçimde yorumlanamaz. Sosyalist bilim işçi sınıfına belki bir anlamda «dışardan» sunulacaktır. Ama bu bilimin doğuşu ve gelişmesi, işçi sınıfının doğuşu ve gelişimi ile paralel olduğu düşünülünce, onun da, yani sosyalist biliminde, bir bakıma, işçi sınıfının «içinde» olduğu anlaşılır. Bu açıdan bakılınca bilimin «dışardan» götürülmesi değil, işçi sınıfının kendi bilimine sahip çıkması söz konusudur. Her halde kimilerin ileri sürdüğü gibi, bilinçlenme sürecinde, işçi sınıfının, kendiliğinden aşamıyacağı bir «bilinç duvarı» olduğu

yoktur. Bilinçle bilim ayrı şeylerdir. Karıştırmamalı. Bu konuya ilerde döneceğiz.

OBJEKTİF KOŞULLAR

Marx'ın yukarıya aktardığımız satırları kuşkuya yer bırakmıyor: Devrim proletaryanın, sınıf olarak doğrudan doğruya başaracağı ve ancak onun başarabileceği bir iştir. Bu konuda «vekâlet» söz konusu değildir; olamaz. Kimse, işçi sınıfını devrimin «öznesi» olmaktan çıkartıp, devrimin «nesnesi» haline getirme hakkına sahip değildir. Sosyalist devrimi ya işçi sınıfı yapar, ya da sosyalist devrim olmaz. Devrim bir tarihsel kategoridir ve burjuva toplumu aşamasında, devrimin biricik öznesi işçi sınıfıdır. Bilinçlenmesi gecikmiş olabilir, örgütlenme yavaş ve etkisiz olabilir; ama bu, devrime küçük burjuva aydınlarının sahip çıkmasına hak kazandırmaz. Çünkü işçi sınıfı dışında yapılacak hareketler gerçekten sosyalist devrim hareketleri değildir. İşçi sınıfı yürümüyorsa, bu işte bir terslik var demektir. Devrimin, nesnel koşulları olgunlaşmış olsa bile, sübjektif koşullar olgunlaşmamış demektir.

İşçi sınıfı bir yana itilerek yapılan hareketler sonunda, bir sosyalist şema uygulansa bile, sosyalist devrimin kendini bulması için, işçi sınıfının kendi adına egemenlik sürdüren bürokrasiyi devirerek kendisinin iktidar olması gerekecektir. Bununla devrimi mekanik bir anlayışla yorumladığımız ileri sürülemez. Emperyalizm aşamasında elbet «atlama» olanakları vardır. Ama bu atlamayı işçi sınıfı yapacaktır; mutlaka işçi sınıfı. Kaldı ki, bu «atlama»nın da nesnel koşulları vardır.

«Bir sosyal kuruluş, kapsayabileceği tüm üretim güçleri sonuna dek değişmeden; asla ortadan kalkmaz. Yeni ve üstün üretim ilişkilerinin maddesel var oluş koşulları, eski toplum içinde belirmeden, yeni ve üstün ilişkiler, asla eski ilişkilerin yerini almaz. Bundan dolayıdır ki, insanlık kendi kendisine, ancak çözebileceği sorunları sorar. Çünkü daha yakından bakılınca, her zaman sorunun, çözüm için gerekli maddesel koşulların, zaten var olduğu, yada hiç değilse bunların oluş halinde bulunduğu yerlerde ortaya çıktığı görülür. Asya Tipi, antik, feodal ve çağdaş burjuva üretim biçimleri, kalın çizgilerle, ekonomik, sosyal kuruluşun, ilerleyici çağları olarak nitelendirilebilir. Burjuva üretim ilişkileri, sosyal üretim sürecinin, çelişkili olan son biçimidir. Bu çelişkili oluş, bireysel anlamda bir çelişki olmayıp, bireylerin sosyal var oluş koşullarından doğan bir çelişkidir. Bununla beraber, burjuva toplumu içinde gelişen üretim güçleri, aynı zamanda bu çelişkiyi çözecek maddesel koşulları da yaratmaktadır. Demek ki, bu sosyal kuruluşla birlikte insan toplumunun tarih öncesi çağı son bulacaktır.» (K. Marx, adı geç. ki. s. 5, Ed. Coc. 1969).

BİLİNÇ SORUNU

Marx'da, «sınıf»la «sınıf bilinci» canlı bir ilişki içindedir. İşçi sınıfının, sınıf olarak kendi kendinin bilincine varması, işçi sınıfının iradesi dışında bağlanmış sosyal ilişkilerin sürdürülmesi, yani bu ilişkilerin yaşanması ile olur. Önce işçi sınıfı «sosyal varlık» olarak vardır. İşçi sınıfı, yaşamını, iradesi dışında var olan sosyal ilişkiler içinde sürdürerek, yani maddesel yaşamını üretirken kendi varlığının bilincine varır. Bundan dolayı da, bu bilinci işçi sınıfından ne ayırma, ne de ser de yetirtirir gibi «dışardan» oluşturulmuş bir sözde bilinci, işçi sınıfına «dışardan» şıngalamaya olanak vardır. İşçi sınıfının bilinçlenmesi gecikebilir. Ancak bu durum hiç kimseye, işçi sınıfının «bilincine» sahip çıkma hakkını vermez. «Kendinde» sınıfla «kendisi için» sınıf arasındaki mesafeyi, işçi sınıfı, kavgası ile dolduracaktır. İşçilerin kendi kendilerini, köklü bir devrimle kurtacakları hakkındaki bilinç, ancak işçi sınıfının mücadeleleri içinde kazanılır. Proletaryanın «gerçek» bilinci proletaryadadır. Sosyalizmi bildiklerini ileri süren küçük burjuva aydınlarının «bilgileri», işçilerin sınıf bilincinin yerini alamaz. Bunlar işçi sınıfı ile ilişkilerini sıklaştırdıkları oranda, işçi sınıfının bilincinden nasiplerini alabilirler. Ama bunun için önce dillerini arıtmalarını, işçilerle hemhal olmaları gerekir. Marx derki: «dil, pratik bilinçtir.... dilde tıpkı bilinç gibi, başka insanlarla ilişki kurma zorunluluğundan doğar.» (K. Marx, Felsefe Yapıtları, Alman ideolojisi, Cilt VI, s. 168-169 A. Costes Ed. 1937) Küçük burjuva sosyalistleri bu cümledeki hikmeti kavramaya çalışmalıdırlar.

Marx'ın, örgütlenme konusundaki görüşlerine gelince, geleceği bağlayıcı şemalardan kaçındığı anlaşılmaktadır. Ancak örgütlenme, «işçi sınıfının kurtuluşu, işçilerin kendi yapıtları olmalıdır.» biçiminde dile getirilen ilke doğrultusunda, bu ilke ile uyumlu olarak gerçekleştirilecektir. Marx bu konuda da «vekil» kabul etmiyor. Yani işçi, emekçi tabanın, içinde olmadığı bir örgüt onları temsil edemez. Devrim, sınıf olarak proletaryanın, örgütlü ve doğrudan doğruya, kendi eylemi olacaktır. Burada Marx'ın devrimi sadece politik iktidarın ele geçirilmesi biçiminde anlamadığına ve en geniş anlamda işçilerin yaşamını ilgilendiren her düzeyde, devrimci atılımlar yapılması olarak anladığına işaret etmek isterim. Bu devrimci atılımlar, (burjuva Devlet makinasının yerine, proletaryanın derhal eriyip yok olmaya başlayacak olan Devletin konması başta olmak üzere, üretim ve yönetimin her basamağındaki devrimci atılımlardır) doğrudan doğruya, sınıf olarak, işçiler tarafından gerçekleştirilecektir. Bunun için işçi sınıfı kendi kendini örgütleyecek «parti» yada «partilerini» meydana getirecektir. Bu örgütlerde, proletarya demokrasisinin en mükemmel örnekleri görülecektir: Tabanın seçtiği yöneticiler, tabana karşı sorumlu olacak ve gerekli görüldüğünde, taban tarafından derhal işten el çektilerilecektir. Böylece devrimin taşıyıcısı ve gerçekleştiricisi olan işçi sınıfı, tarihsel görevini gerçekten kendisi yapacaktır.

DIŞARDAN ŞIRINGALANAN BİLİNÇ

Marx, bu sonuçlara klasik kapitalist modelden hareket ederek varmıştır. 1902'lerde Lenin'in sorunları bambaşkadır. İşçi hareketinde reformizm bir tehlike halini almıştır. İşçilerin, burjuva düzeni içinde reformlarla yaşamlarını sürekli iyileştirebilecekleri, giderek iktidara da gelebilecekleri ileri sürülüyordu. (Bernstein). İşçi sınıfı içinde, yüksek ücret alan yozlaşmış bir işçi aristokrasisi türemiştir. Çarlık Rusya'da en ağır koşullar egemendi. İşçiler, köylüler en ilkel haklardan yoksundu. Güçlü bir polis örgütü (Okharna), en masum kıpırdanışları amansızca eziyordu. Beri yandan kapitalizm emperyalizm aşaması ile, devrim bakımından yeni değerlendirilmelere yol açıyordu. Batı Avrupa işçileri arasında bir işçi aristokrasisinin ortaya çıkmış olması, reformizmin gücü küçümsenemeyecek bir akım haline gelmesine neden olmuştu. Rusya'da ise işçi sınıfının sayıca az ve genel çizgisiyle «olgunlaşmamış» bulunması Lenin için, başlı başına bir sorundu. Lenin işte bu koşullarda mücadelesini sürdürmüştür. Bu durum sadece pratik sorunların çözümünü etkilemekle kalmamış, teorik sorunlara da farklı bir açıdan bakılmasına neden olmuştur.

Lenin, «ne yapmalı»da sınıf-bilinç, sınıf-parti sorunlarına değişik bir yorum getirmiştir. Rusya'nın terör ve baskı rejimine karşı, yasa dışı mücadele için devrimci bir silâh yaratmak gereğini duymuştur. Lenin, yeni tip bir parti yaratmıştır. Rus işçisinin «olgunlaşmamış» olması Batı Avrupa işçisinin de reformizmin tehdidi altında bulunması, 1902'lerde Lenin'i Marx'ın klasik devrim ve örgüt anlayışından ayrılmaya ve işçi sınıfının ancak ekonomik bilince ulaşabileceğini, politik bilincin, işçi sınıfına mutlaka «dışardan» götürülmesi gerektiğini ileri sürmeye itelemiştir. Lenin «ne yapmalı» de Kautsky'nin ortaya attığı tezi benimser, Kautsky'den aşağıdaki satırları aktarır:

«Günümüzün sosyalist bilinci, ancak, derin bilimsel bilgi temeli üzerinde ortaya çıkabilir. (...) Bilimin taşıyıcısı ise proletarya değil, burjuva aydınlarıdır. Çağdaş sosyalizm bu kategoriye giren kimi kişilerin beyninde doğmuş ve onlar tarafından, kafaca en gelişmiş proleterlere aktarılmıştır. Bunlar da koşulların elverdiği yerlerde, sosyalizmi sonradan işçi sınıfının mücadelesine sokmuşlardır. Bundan dolayı, sosyalist bilinç, işçi sınıfının mücadelesine dışardan ithal edilmiş bir öğedir; ve kendiliğinden ortaya çıkan bir şey değildir.» ve Lenin şunları yazar: «Dedik ki, işçiler henüz sosyal demokrat bilince sahip olamazlar. Bu bilinç onlara ancak dışardan gelebilir. Tüm ülkelerin tarihi tanıklıktır ki, kendi gücü ile işçi sınıfı, ancak «tradünyonist» (sendikasal) bir bilince, yani sendikalarda birleşmenin, patrona karşı mücadele etmenin, hükümetten işçilerin gereksindiği şu yada bu yasanın çıkartılmasını istemenin zorunlu olduğu inancına ulaşabilir. Sosyalizme gelince, o varlıklı sınıfın bilgilili temsilcilerinin, aydınların, işledikleri, felsefeseli, tarihsel, ekonomik teorilerden doğmuştur. Çağımızın bilimsel sosyalizmini

kuranlar, Marx ve Engels de, sosyal durumları bakımından, burjuva aydınları idiler.» (V. I. Lenine, Ne Yapmalı, s. 33, 41, Ed. Soç. 1947).

Böylece Marx'ın gözünde devrimin öznesi olan işçi sınıfı, «dışardan» kendisine bilinç şırıngalanan ve sosyalist aydınlardan buyruğunda, yürüyecek olan, bağımlı bir sınıf durumuna gelmekteydi. Bu, işçi sınıfını «özne» olmaktan çıkartıp, «nesne» haline getirmekten başka bir anlam taşımazdı. Gerçekten de öyle idi, ve öyle olmuştur. 1902'lerin Lenin'i, devrimin taşıyıcısı ve gerçekleştircisi olarak, gerçekte işçi sınıfını değil, profesyonel devrimcilerden kurulu partiyi görmektedir. Lenin bu konudaki görüşünü 1905'ten sonra düzeltmeye başlayacaktır. Yığınların yaratıcı gücüne gereken önemi vermeye başlayacaktır. Ancak «Ne Yapmalı»da atılan bürokrasi tohumları yeşerecek ve Stalin döneminde işçi sınıfını gölgede bırakan koca bir ağaç haline gelecektir. Leninin düşüncesini eyleminden ayıramazsınız. Lenin, «bilinç» sorununa, «parti» sorununa, içinde bulunduğu somut koşulların etkisi altında çözümler getirmeğe çalışmıştır.

Lenin öncelikle devrimci idi. Çarlık rejimini devirmek; emekçilerin lehinde atılımlarla sosyalizme geçişi hazırlamak kararında idi. Profesyonel devrimcilerden kurulu bir partinin ardından, etkili propaganda ve ajitasyon yapılacak olursa, işçilerin, köylülerin yürüyeceğine inanıyordu. Olaylar Lenin'in düşündüğü gibi gelişmiştir başlangıçta. Ama sonunda parti makinasını ellerinde tutanlar işçi sınıfına, köylülere iktidar yolunu tıkamışlardır.

YENİ TİP PARTİ

Çarlık Rusya'sında mücadele verecek partiyi Lenin, bir askeri birlik biçiminde düşünmüştür. «Biz, der Lenin, sıkıştırılmış küçük bir grubuz. Sarp ve zor bir yolda, sıkıca elele tutunmuş olarak yürüyoruz. Her yanımız düşmanla çevrili ve hemen hemen daima onların ateşi altında yol almaktayız.» (V. I. Lenine, ad geç. Kit. s. 12). Ve bir az ilerde de şu açıklamayı yapar: «(...) İşçilerin örgütü, birincisi, meslekçi; ikincisi, olabildiğine geniş; üçüncüsü, olanak olduğunca gizli yanı az olmalıdır. (Burada ve ilerde sadece otokratik Rusya'dan söz ettiğim açıktır.) Buna karşılık devrimcilerin örgütü, her şeyden önce ve özellikle mesleği devrimcilik olan insanları kapsamalıdır. (Bundan dolayı, bir devrimci örgütünden söz ederken, sosyal-demokrat devrimcileri düşünüyorum.) Böylece bir örgütün üyelerine ortak olan bu özellik karşısında, işçi ve aydın arasındaki her çeşit ayırım ve çeşitli mesleklerin birbirinden ayrılması, kesinlikle ortadan kalkmalıdır. Zorunlu olarak bu örgüt, fazla geniş olmamalı ve son derece gizli bulunmalıdır.» (V. I. Lenine, adı geç. Kit. s. 113).

Burada biraz duralım. Lenin işçi sınıfının sosyalist bilinç, kendiliğinden asla ulaşamayacağı görüşünden çıkış yaptı; işçi olsun olmasın, sosyalist bilinç sahibi olan devrimcilere öncelik tanıdı ve bunları, küçük, disp-

linli bir örgüt içinde topladı. Lenin'e göre, profesyonel devrimciler, işçi sınıfının öncüleridir. Devrimin taşıyıcısı, ve gerçekleştircisi, bu öncülerden kurulu olan Partidir. Beriyandan devrimci eylemlerin sürekliliğini ve örgütün sağlamlığını sağlamak için, yöneticilerin değişmemesi, dural olmaları zorunludur. Rusya'nın o günkü koşulları içinde böyle askerî bir örgütün, sonuç alma bakımından yararları tartışılmaz. Ama bu örgüt hakkında bir yargıya varmak için, işin sonuna bakmak gerektiği de tartışılmaz. İşçiler, köylüler, devrimden yarımyüz yıl sonra söz ve karar sahibi değillerdir. Bürokratların buyruğundadırlar. Bunda «öncü» teorisinin ve merkezîyetçiliği çok ağır basan örgütlenme biçiminin, büyük payı bulunduğu inanılmaktadır.

Marksist felsefede «öz» ile «olgu» arasındaki ayırım proletaryanın «gerçek çıkarı» ile «günlük çıkarı» arasındaki ayırımın esasını oluşturur. Bu teorik sorun, pratikte öncüler teorisine dayanak olmuştur. Şöyleki; Lenin, proletaryanın «gerçek çıkarını» sosyalist bilime sahip olanların ancak bu öncülerin bileceğini ileri sürmüştür. Proletarya, sosyalist bilinç kavuşana dek, onun «gerçek çıkarlarını» devrimin «öncü»leri olan profesyonel devrimciler temsil edecektir. Çünkü kapitalist sistemin işleyişini, bilimsel olarak işçiler değil, bilime sahip olan profesyonel devrimciler bilmektedir. Oysa böyle bir yargı, marksizm açısından son derece düşündürücüdür. Gerçekten, sosyalist bilimin burjuva kökenli aydınlar tarafından bulgulanmış ve onlar tarafından geliştirilmiş olduğu doğrusundan, çıkış yapılarak, işçilerin asla bu bilime kendiliklerinden sahip olamayacakları yargısına varılmaz. Sosyalizmi öğrenme bir eğitim işidir. İşçiler de marksizmi pek güzel öğrenebilirler; öğrenmişlerdir de... Okuma yazma bilen ve kitap okuyarak kendini yetiştiren işçiler, markizmi kendi kendilerine rahatlıkla öğrenebilirler. Kaldık, sosyalizm bilimini bulgulayan aydınlar, bunu gökyüzünden devşirmemişlerdir.

Sosyalist aydınlar işçilerin, daha sosyalizm bulgulanmazdan önce yürüttükleri mücadeleyi ve bu olgunun altında yatan yasaları inceleyerek teorilerini kurmuşlardır. Sosyalist bilimin konusu olan işçilerin, kendi yaşantılarını soyutlayan bir bilime sahip olmalarına, ne teorik, ne pratik herhangi bir engel vardır. Kautsky'nin ve onu izleyerek Lenin'in ileri sürdükleri gerekçeler ve vardıkları yargılar doğru olarak kabul edilemez.

PARTİ VE BÜROKRASI

Marx'ın Engels'in zamanında işçi sınıfı tam olgunlaşmış değildi. Kuşkusuz Marx'ın zamanında bilinçli işçilerin sayısı, 1902'lerde olandan çok daha azdı. Ama Marx işçi sınıfını ikinci plana itmeyi ve onun yerine profesyonel devrimcileri geçirmeyi düşünmemiştir; «komitacılığa» daima karşı çıkmıştır. Blankizme hiç bir vakit yeşil ışık yakmamıştır.

İşçi sınıfı kapitalist üretim sürecinin bir ögesidir; üretici güçlerin ayrılmaz bir parçasıdır. Ve Marx'ın ileri sürdüğü gibi, şayet; «sosyal varlık»,

«sosyal bilinci» belirliyorsa, işçi sınıfını bunun dışında tutmak için, hiç bir neden yoktur. «İşçi sınıfı sosyalist bilince kendiliğinden asla ulaşamaz» denince, bir takım teorik tersliklerle karşılaşılacağına kuşku yoktur. Hem sadece teorik değil, pratik terslikler de karşımıza çıkar. Netekim çıkmıştır da.

Bu tersliklerin en ağırı, işçi sınıfının devrimci atılımlarından yoksun kalan rejimin hızla bürokratlaşmasıdır. Lenin tehlikeyi sezmiş, arkadaşlarını uyarmış, ancak sonuç alamamıştır. «Ne yapmalı» da ileri sürülen görüşler, Lenin'in yaşamında belirli bir dönemdeki mücadelelerin ürünüdür. Gerçekten Lenin çok geçmeden «Yığınların tarihsel inisiyatifi» nden söz etmeye başlayacaktır. «Yığınların tarihsel inisiyatifi» emekçilerin devrim sürecine yaratıcı atılımlarla karışmaları, yani kendiliğinden (spontane) biçimde harekete geçmeleri demektir. «Tüm yetkilerin Sovyetlere verilmesini» isteyen Lenin; İşçi-Köylü denetimi kurdurtan Lenin; ulusal ekonomiyi sendikaların yönetmesi için tedbirler öneren Lenin; «Felsefe defterleri»nde, aklın egemenliğini ilan edenleri, halkın egemenliğini sabote etmekle suçlayan Lenin; «Ne Yapmalı» da işçi sınıfının sosyalist bilince asla ulaşamayacağını yazan Lenin değildir kuşkusuz, Lenin daha 1905'te «işçi sınıfı, içgüdü ile, kendiliğinde sosyal-demokratır» diyordu. (O tarihlerde sosyal-demokrat sosyalist anlamına gelirdi.)

Ama olan olmuştur bir kere «Ne yapmalı»da esasları atılmış olan Parti, profesyonel devrimcilerden oluşan kadrosu ile, merkezîyetçiliği ile, gizliliği ile, devrime damgasını vurmuştur. İktidara gelindikten sonra da, statüsünün değiştirilmemesine rağmen, Parti, otoriter merkezîyetçi ruhunu korumuştur. Dondurulmuş kalıplar içinde yaşamını sürdürmüştür sürdürmektedir. Üstelik bu Parti, 3. enternasyonal kanalı ile tüm komünist partilerinin biricik «modeli» yapıldığından «bürokratlaşma» Sovyetler Birliğinin sınırlarını aşarak, sosyalist ülkelerin çoğunda ve komünist partilerde genel eğilim haline gelmiştir. Tabanın gerçekten denetiminde olmıyan bir kuruluşun, çok geçmeden totaliter ve otoriter bir karaktere bürünmesi, halktan kopan yöneticilerin yeni bir bürokrasinin türemesine ön ayak olmaları doğaldır. Hele ortam da, Rusya'da olduğu gibi, böyle bir sapmayı, adeta kaçınılmaz hale getirmişse...

Gelecek yazıda Parti makinası ile rejimin bürokratlaşması arasındaki ilişkilere daha yakından bakmaya çalışacağız.

TÜSTAV

KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ ÜYELERİ HAKKINDA J.V. STALİN'E MEKTUP

Çev. Dr. Ertem Saatçioğlu

Dış ticaret monopolü sorununun ertelenmesine kesin olarak karşıyım. Şayet «Bu sorunun incelenmesine benim de katılmamın arzu edilmesi gibi» bazı düşünceler, bu konunun gelecek toplantıya kadar ertelenmesi eğilimi doğurursa buna en şiddetli şekilde karşı koyacağım, zira görüşlerimi Trotski'nin en az benim kadar savunacağına inanıyorum. Bu birinci nokta, ikinci olarak sizin, Zinoviev'in, ve söylenildiğine göre Kamenev'in açıklamalarınız bir kısım Merkez komitesi üyelerinin ilk kanaatlarını değiştirdiklerini doğruluyor. Üçüncü olarak, en önemlisi: kararsızlıklara tanık olmağa devam etmek, kesinlikle kabul edilemez. Ve her çeşit çalışma olanağını tehlikeye atar.

15-12-1922

Telefonla yazdırılmıştır.

Bahis 45 Sah. 530-531

Lenin

L.D. TROTSKİ'YE

Yoldaş, Trotski, tamamiyle aynı fikirde olduğumuzu sanıyorum. Genel toplantıdaki dayanışmamızdan bahsetmenizi rica ederim. Ümidediyorum ki bizim önerimiz galip gelecektir. Zira Ekim ayında olumsuz oy verenler şimdi kısmen veya tamamen bizim tarafımıza geçiyorlar.

Eğer, bütün ümitlere rağmen bizim önerimiz kabul edilmezse biz de Sovyetler Kongresinin Fraksiyon'una yönelecek ve sorunu Parti Kongresine götüreceğimizi açıklayacağız.

Bu durumda, beni haberdar ediniz, açıklamamı göndereceğim.

Lenin

Not: Şayet bu soru mevcut toplantının gündeminden geri çekilirse (ki ben buna pek ihtimal vermiyorum ama bu takdirde tabiatıyla siz ikimiz adı-

na bütün gücünüzle karşı koymalısınız) yine de Sovyetler Kongresi Fraksiyonuna başvurulmalı ve sorunun parti kongresine götürülmesi sağlanmalıdır, zira kararsızlıklara tanık olmağa devam etmek asla kabul edilemez.

Size gönderdiğim bütün belgeler toplantı sonuna kadar sizde kalabilir.

15-12-1922

Bah. 45 Sah. 531-532

TROTSKİ YOLDAŞA

Yoldaş Trotski, bugün Froumkine'den aldığım mektubu size iletiyorum. Artık bu sorunla birlikte her şeyi bir defada kesin olarak halletmek gerektiğini ben de düşünüyorum. Bu konunun beni üzdüğü hatta sağlık durumu bile etkilediği inancı tamamen yanlıştır, zira bu en önemli sorunlardan biri konusundaki politikamızı dengesiz kılan gecikmelere on bin kere fazla üzülmekteyim. Bundan dolayı ilişkide sunduğum mektuba dikkatinizi çekiyorum ve sizden bu sorunun derhal tartışılmasını sağlamanızı istiyorum. Eğer bir fiyasko ile tehdit ediliyorsak eminim ki Parti Kongresi önünde yenilgiye uğramak ve hemen Kongre Fraksiyon'una başvurmak, kongreden sonra başarısızlığa uğramaktan çok daha iyidir. Belki şöyle bir ön çözüm kabul edilebilir: Şimdi monopolü onaylama kararı alırsak fakat yine de sorunu Parti Kongresine götürürüz, ve şimdiden bu konuda anlaşırız. Görüşüme göre, hiç bir surette, gerçek çıkarımız ve konunun çıkarı açısından başka bir anlaşma kabul edemeyiz.

15-12-1922

Bahis 45, Sak 532-533

Lenin

L.D. TROTSKİ'YE

Öğle görünüyor ki, basit bir taktik hareketle, tek el bile ateş etmeden durumu kurtarmayı başardık. Bu noktada kalmayıp hücumu devam etmeyi, sonuç olarak, dış ticareti sağlamlaştırma, ve onun gerçekleşmesini düzenleyen gerçekçi tedbirler sorununu Parti Kongresine götürme teklifini kabul ettirmeği öneriyorum. Sovyetler Kongresi Fraksiyon'unda bunu genelleştirmeliyiz. İtirazlarınız olmayacağını ve raporu Fraksiyon'a sunmayı reddetmeyeceğinizi ümid ederim.

21-12-1922

Lenin
Bahis 45, Sah. 534

L.D. TROTSKİ'YE

Çok gizli
Şahsi

Aziz Yoldaş, Trotski, Parti Merkez Komitesi önünde. Gürcistan hadise-

sinin müdafaasını yüklenmenizi çok arzu ederim. Bu hadise halen, Stalin ve Dzerjinski tarafından takip edilmektedir ve ben onların tarafsızlıklarına güvenemem. Hatta tam aksine, savunmayı yüklenmeği kabul ederseniz müsterih olacağım. Şayet herhangi bir sebeple benimle aynı fikirde değilseniz, tüm dosyayı bana geri gönderiniz. Bunun red anlamına geldiğini kabul edeceğim.

Telefonla kaydedilmiş,

5-III-1923

Bahis 45, Sah. 535

PROLETER KÜLTÜRÜ HAKKINDA

8 Ekim tarihli İzvestia okunduğunda, dostumuz Lounatcharski'nin Proletkult (*) kongresinde dün kendisiyle anlaştığımızın tam tersini söylediği meydana çıkıyor. Proletkult Kongresi için sür'atli bir çözüm projesi hazırlamak, bunu Merkez Komitesine kabul ettirmek, ve Proletkult'un adı geçen toplantısında oylamak zorunludur. Bu Projeyi bugün, Merkez Komitesi adına, Halk Eğitimi Halk Komiserliği Koleji'ne, ve Proletkult Kongresine kabul ettirmek gerekir, zira Kongre bugün sona ermektedir.

—ÇÖZÜM PROJESİ—

1 — Proleter Diktatoryasının amaçlarının muzafferane bir tarzda gerçekleşmesi için, yani Burjuvazinin yıkılması, sınıfların yok edilmesi, insanın insan tarafından sömürülmesinin ortadan kaldırılması için, işçi ve köylü Sovyet Cumhuriyetinde, tüm bilim dallarına, genellikle politik eğitim alanına, ve özellikle san'ata, Proletarya sınıf mücadelesi ruhunun girmesi gerekir.

2 — Bundan dolayı genellikle, değişik Proleter kuruluşları topluluğundan ziyade, öncüsü Komünist Parti tarafından temsil edilen Proletarya, halk eğitiminin her alanında en faal en önemli rolü oynamalıdır.

3 — Modern çağın tecrübesi, ve özellikle Komünist Manifesto'nun yayınlanmasından bu yana, tüm dünya ülkelerinin devrimci proleter, savaşı, dünya Marksist anlayışının, devrimci proleter çıkarları, görüşleri ve kültürünün tek ve gerçek ifadesi olduğunu tartışmasız isbatlar.

4 — Devrimci Proleter ideolojisi olarak tarihi bir önem kazanan Marksizm, Burjuva devrinin büyük bulgularını reddetmediği gibi, aksine iki bin yıllık insan düşüncesi ve kültüründe mevcut olan en değerli şeyleri be-

(*) Sovyetler Birliğinde proletarya ilgileri ve objektivitelelerini açıklayan bir akımı temsil eden örgüttür.

nimsemiş ve yeniden değerlendirmiştir. Her çeşit sömürüye karşı yapılan savaşın en yüksek aşaması olan proletarya diktatoryası deneyimi ile canlılık kazanmış, bulunan, ve yalnızca bu yönde ve bu temel üzerine yapılan çalışma, gerçek bir Proleter kültürü gelişmesi olarak kabul edilebilir.

5 — Bu prensibe kesinlikle bağlı olarak, Rusya Proletkult Kongresi teorik alanda yanlış, pratik alanda zararlı olan her türlü özel kültür icademe çabalarını, uzmanlaşmış kuruluşlarına kendini mahkum etmeği, Halk Eğitiminde, Halk Komiserliğinin ve Proletkult'ün çalışma alanlarını sınırlamayı, ya da Halk eğitiminde Halk eğitim komiserliği kurumları içinde Proletkult'ün özerkliğini sağlamayı kesinlikle reddeder. Tam tersine, bu Kongre Proletkult'ün tüm kuruluşlarını, kendilerini Halk eğitiminde Halk komiserliği şebekesinin birer yardımcı kuruluşu olarak kabul etmeli, ve Sovyetler iktidarının (Özellikle Halk eğitiminde Halk komiserliğinin) ve Rusya Komünist Partisinin genel yönetimi altında, Proleter Diktatoryasından ayrılmaz sayılan görevlerini tamamlamak konusunda, mutlak bir ödev yapmalıdır.

Dostumuz Lounatcharski düşüncesinin değiştirildiğini söylüyor. Böylece bu çözümün daha da gerekli olduğu anlaşılıyor.

8 Ekim 1920 de kaleme alınmış.

ilk olarak 1926 da Krasnaia Novi'nin

Üçüncü sayısında yayınlanmıştır.

Eserler, Paris-Moskova

Bah. 31. Sah 327-328

Hans Jakob Stehle
DIE ZEIT

Liberal güç olarak komünistler

Çeviren: Adnan ERMİŞ

Sovyetler Birliğinin eleştirilerine karşın KPI; Hristiyan Demokratlarla «TARİHİ UZLAŞMAYI» kurmaya çalışıyor.

İtalya'nın 49 yaşındaki Komünist Partisi Merkez Komitesi Dışişleri Bölümünün sorumlu kişisi ve yürütücüsü, Komünistlerin gelecekteki Dışişleri Bakanı olarak belirledikleri SERGIO SEGRE; ilk defa olarak Parlamento delegasyonu ile birlikte çıktığı Washington seyahatinden birkaç gün önce yaptığım konuşmada, âdeta yemin edercesine her iki elini havaya kaldırarak: «Biz hiçbir şekilde salt işçi sınıfının veya komünist Parti Hegemonyasını Kurma çabascında değiliz» diyordu.

Henry Kissinger ise geçen hafta yapmış olduğu temsilciler meclisinin Senato Komisyonuna, resmî açıklamasında: «USA, İtalyan Komünist Partisinin (KPI) gün begün gelişmesini, güçlenmesini, yüksek bir duyarlılıkla izlemektedir ve endişe duymaktadır. USA, KPI'nin İtalya'nın yönetimine geniş ölçüde katılımını NATO için tehlikeli, ağır sonuçlar içinde taşıyan bir gelişme olarak görmektedir» şeklinde belirtmiştir.

11 milyon seçmeni ile ve 1,7 milyon üyesi ile KPI bugün 15 bölgenin 5'ini, 92 vilâyetin 41'ini yönetmekte veya yönetim ortaklığı yapmaktadır. Hristiyan Demokratların nisbi çoğunluğu ise yüzde 3'ü bile bulmamaktadır. Merkez Komitesinin en son oturumunda aldığı bir kararla KPI ilk defa açık olarak MORO yönetimini bütçe oylamasında destekleyeceğini belirtmiştir. KPI sosyalistlerle ve diğer sol kanatla yapacağı bir cephe birliği seçmenlerin yüzde 47'sini kendisine bağlaması olasılığına karşın KPI «MARKSİST HALK CEPHESİ» kurma yoluna hiç gitmemekte Hristiyan Demokratlarla «Tarihî Uzlaşmayı» elde etmek için ısrar etmektedir.

Niçinci bu? Soruma cevap olarak SEGRE:

«İtalya yapısal krizin acılarını çekmektedir. Yapısal sorunları oldukça ağırdır. Bu zorluklar yalnızca solun üstesinden geleceği bir iş değildir. Eğer

İtalya'daki demokrasi 30 yıldan beri bütün krizlere rağmen ayakta kalmışse ve de gelişme göstermişse bu her şeyden önce ülkede (iç savaş gerilimini taşıyan) cephesel ayrılıklar (frontalen spaltung) hiç bir şekilde olmamıştır da onun içindir. Bugün de reformlara ve yapısal değişikliklere dönük değişik toplumsal ve ekonomik güçler arasında yakınlaşmalar söz konusudur.

İşte bu 'uzlaşma - teorisine karşın Sovyetler Basını son aylarda karşın görüşlerini belirtmişlerdir: «Esas olan Aritmetik çoğunluklar değildir, politik içeriğidir hareketin. Gündemde reformlar değil devrim vardır. Hem de silâhlı.»

SERGE bu görüşler karşısında kesin ve yalın bir şekilde:

«Biz yönümüzü Prwda'nın yazdıklarına göre tayin ve tesbit etmiyoruz. Biz İtalya'ya özge gerçekliklere dayanıyoruz. İtalyan toplumu gibi bir toplumu 1905 veya 1917 Rus toplumu ile aynıleştirilmesine, bir tutulmasına veya öyle bir toplum olacağına inanmıyoruz. Her parti kendi stratejisinin ve taktiğinin sorumluluğuna kendisi sahip çıkmalıdır. Partimizin erişmiş olduğu güçlük geniş ölçüde bağımsızlığının ve kendi yönetiminin ilkelerini kendisinin hiçbir dış etkinin kumandası altında olmadan saptamasından gelir.»

SERGE, diğer yoldaşları gibi Moskova ile direkt bir polemige girmek için ötürü hiç te hoşnut değildir. Onun için İtalya'ya özge sosyalizmin açıklanması daha büyük bir önem taşır. O, bireysel tüketime karşın sosyal tüketimin önceliği daha iyi yaşam koşulları plan yerine programlaştırmayı (Programmieten) anlatır:

«Bugün en azından İtalya'nın ekonomik yaşamının yarısı, her ne kadar devletin elinde değilse de onun geniş ölçüde kontrolü altındadır ki bu durum ekonomik yaşamı programlaştırmaya olasılık tanımaktadır...»

Bu üretim araçları özel mülkiyetine el koymak olmaz mıydı? sorusuna Serge kesin bir açıklıkla:

«Asla değil. Salt günümüzde değil, bir gün sosyalizmin inşa edileceği İtalya'da her şeyin sosyalize edilmesi söz konusu değildir. Programlaştırmının politik çizgisinde herkes kendi özel yerini bulur: Küçük ve orta işletmeciler, küçük esnaf ve sanatkârlar ve ticaret kesimi. Saydığımız bu kesimin tümünün en belirgin karakteri kendilerine güven verecek unsurlar aramaktır. Hangi pazar için, ne üreteceklerini, nasıl bir gelecek garatinsi sunulmaktadır? Bütün bunları bilmek isterler. Bunlar bizi politik parçalanmalara götürmemelidir. Tersine yakınlaştırıcı olmalıdır.»

Nerede kalıyordu, «sınıf mücadelesi» ve «İşçi sınıfının hegemonyası?» Klasik komünist öğretisinde «Sosyalizm» tanımı bu değil mi idi? Serge için bu sorular hiç te şaşırtıcı olmuyor:

«Klasik Marksist öğretiyeye bütün içtenliğimizle ve inancımızla saygılıyız ve de bağlıyız. Biz 1975 yılında yaşıyoruz. Kapitalist âlemin son 50 yıl içinde geçirmiş oldukları kendi özel gelişmesini dikkate almak zorundayız. Bizim kurmaya çalıştığımız sosyalizm modelimizde, sosyalizmin unsurlarını aşama aşama, adım adım özümlemeden, gerçekleştirilmeden yana bir çizgi esas alınmıştır. Biz sınıf mücadelesini işçi sınıfının diğer bütün katlara karşı mücadelesi olarak görmüyoruz. Biz İtalya'nın yürürlükteki ilişkilerin değişmesi istemindeki bütün katlarla ittifak birlik kurmayı öngörüyoruz. Bizim KPI olarak ölçtümüz işçi sınıfı partisi olmakta değildir.

Günbegün sosyalizme duyulan gereksinmenin artması, artık salt 1920-1930 yıllarının düzeni temelden kökten değiştirme yönündeki mitleşen tasarımlara, (ilkelere) duyulan özlemde değil somut sorunlara modern cevabı veren (içeriği inandırıcı ve gerçekleştirilebilirlik taşıyan çev.) tek alternatif olma gerçekliğindedir, zorunluluktandır.»

Bu bize Burjuva Partilerini bile içine alan «Millî Cephe» lerin kurulduğu ve giderek belli bir zaman sonra da Millî Cephe güçlerinin tek parti diktatörlüğünde eritildiği doğu Avrupa Halk Demokrasilerini hatırlatıyor. Serge ise bu olumsuzlamaya karşın:

«KPI'nin anlayışı tamamen ayrı bir konum içindedir. Onda merkezîyetçi olmayan, (Pluralistische) çoğulcu kitlesel demokratik işleyişi savunan bir bürokratik olmayan toplumsal yapı, birden fazla partinin özgür bir diyalog içinde karşıt pozisyonlarda olsa da varlıklarını tanıyan bir devlet anlayışı içindedir.

Komünist yönetimlerin hiç birinde yukarıda belirtilen anlamda bir tatabakatın olmadığı yolundaki ileri sürülen itirazlar Serge için fazla önem taşıyor. Devamla:

«Bizim düşüncemize göre bir sosyalist toplumda devlet tarafından ideoloji belirlenmesi yapılmamalıdır. Devlet ideolojilerin ne temsilciliğini üstlenmeli ne de ortadan kaldırma yönünde girişimlerde bulunmalıdır. Değişik düşünlerin ideolojik görüşlerin temsilcileri, taşıyıcıları siyasî partilerdir. İdeolojik savaşın, ideolojik tartışmaların sürdürülmesi partilerin ana görevidir. Onlar üstlerin bu görevi devlet değil, örneğin Atheizm'de Marksizm'in ayrılmaz onun konumu içinde yer alan tamamlayıcı bir unsurdur. İnanmak veya inanmamak ne partiyi ne de devleti direkt olarak ilgilendirir. (Mücadele hedefleri içinde öncül yeri yoktur, çev.) İtalya için kilisenin politik yaşama karışması, dinci bir devlet nasıl düşünülemez ise aynı şekilde Marksist bir devlet te düşünülemez.»

Serge KPI'nin «Liberal» bir güç olarak tanımlanmasını yadırgamıyor. Bu aynı zamanda, ele geçirilmiş olan iktidarın geriye verilmesi anlamını taşıyor muydu? Serge:

«Elbette bizim çizgimizin, bizim savunusunu yaptığımız anlayışın doğal sonucudur bu. Biz halkın istemine karşın iktidarın sürdürülmesine kar-

şıyoruz. Güçlerin el değiştirmesi olasılığı demokrasi kapsamı içindedir. Biz doğu Avrupa sosyalizminin geçirilen acı tecrübelerini —yalnızca Stalin zamanındaki değil, ondan sonra da günümüze değin geçen süredeki— hiçbir şekilde tekrarlamak istemiyoruz. Biz bu sonuçlara acılarla dolu gözlemler incelemelerle vardık. Daha da önemli olan, bizim için batı Avrupa için doğru olan sosyalizm modelini bulmak geliştirmek için; tarihsel deneylerden Aktüel olan kararları sonuçları çıkarmaktır.

Sovyetler Birliğinin Çekoslovakya'yı işgallerini, Portekiz Komünistlerini eleştirdiklerini belirten Serge, Doğu Avrupa içinde de «Liberalleşme» akımının etkinlik kazanacağı umudunu gizlemiyor. Doğu Berlin'de yapılacak olan Avrupa Komünistleri toplantısı ön hazırlık çalışmalarına katılan Segre:

«Bu çok önemli bir araya geliş; en küçük bir partinin bile onayı alınmaksızın formülasyonlara gidilemeyeceği (güdümlü sonuçlara varılamıyacağı çev.) içindir ki; büyük bir adım olacaktır.

KPI'nin liberalleşme yönündeki kararlılığı batılı müttefikleri için yeterli bir güvence olmamaktadır. Onun her geçen gün artan etkinliği karşısında onu tehlikeli bir hipotek olarak görmektedirler. Ki; KPI bunun bilincindedir. Segre'nin Parti yönetimine kabul ettirdiği tez:

«İtalya NATO ilişkileri içinde kaldığı sürece tarafsızlık politikası sürdürülemez. Ancak askerî bloklaşmalardan koptuğu oranda barışçıl bir çizgi söz konusu olabilir. Bloklardan çıkılmaksızın daha tehlikeli sonuçlara katlanmakla karşı karşıya kalmak kaçınılmazdır.»

Yine Segre'ye göre, Avrupa için uzak hedef:

«USA'dan büyük ölçüde bağımsızlık ve eşitlik esasından hareketle Sovyetler Birliği ile ilişkiler kurulmasıdır.»

Ki NATO'nun bu tezi yeni Degolcülük olarak nitelendireceğini, özellikle yönetimde iktidarı ele geçirmiş bir KPI'ni hiç te aralarında hoşnutlukla karşılamayacaklarını bilmektedir. Şöyle devam eder Segre:

«NATO ve Ortak Pazar ülkeleri İtalyalılara sormalıdırlar; onlar için, belirli iç politik düşümlenmeleri çözemediği için devamlı olarak ekonomik-Politik krizlere giren bir İtalya mı, yoksa ittifaklarının onda yaratmış oldukları engelleri ortadan kaldırmış uzun bir perspektif içinde sağlam istikrarlı bir İtalya mı esastır.

Ve ne zaman «Düşümler» çözülecektir. KPI, haziran başarısından sonra her geçen gün güç kazanan zorlamalarla karşı karşıyadır. Ki, bu zorlamalar KPI'ni Hıristiyan Demokratlarla bir uzlaşma olmaksızın Roma'da iktidarı ele geçirmeye itmektedir. Bu durum KPI için endişe vericidir. Şili felâketini, onun korkulu rüyasını yaşamak istememektedir KPI.

Segre son olarak şöyle belirtir görüşünü.

«Biz salt iktidar olma yönünde hiç keskin bir eğilim taşımıyoruz. (Tek başına iktidar istemiyoruz çev.) Bu durum karşısında sorun şimdi: ÜLKE NE KADAR ZAMAN BEKLEYEBİLİR? dir.

Gerileyen Disk Ya da «Toplumsal İlerleme»

Uğur ÇANKOÇAK

Son zamanlarda DİSK'e bir slogan musallat oldu: «Toplumsal İlerleme». «Musallat oldu» sözünü özenle seçtik. Çünkü, olay tam anlamıyla «musallat oldu» cümlesiyle anlatılabilecek biçimde oldu ve öyle gelişti. Bu ithal malı slogan, birden geldi, DİSK'in bütün afişlerinde, dergilerinde baş köşeye oturdu. Tarih olarak da son kongreden biraz sonra. Önce ithal malı genel sekreter; Sonra, genel kurulda ortaya çıkan o akıl almaz Türkler+Güzelce+ CHP koalisyonu Ardından da DİSK'e tayin edilen bazı memurlar. Bürokratik kadro tamamlandınca da gelsin slogan ithali: «Demokrasi, barış ve toplumsal ilerleme» Türkçede güzel bir söz vardır: «müslüman mahallesinde salyongoz satılmaz» derler. Bu ithal malı da aynen öyle. İşçi sınıfının sendikal örgütünde «Toplumsal ilerleme ve barış» lafları da, doğrusu yenmiyor... DİSK'in bu yeni bürokratlarının tamamı avrupa görmüş kişiler, yazdıkları söyledikleri herşey gibi, sloganları da evrensel olsa gerek diye düşünmeli O zaman bütün Dünyadaki ülkeler demokrasi ile idare edilsin istiyorlar. Sonra bütün Dünyada barış olsun istiyorlar (Tabii bu barış içinde bir arada yaşamadır.) Ve de bütün dünyadaki toplumlar bugün buldukları durumdan daha gelişmiş yeni bir duruma ilerleyip gelsin istiyorlar. İyi, hoş Ama Türkiye İşçi sınıfına bugün bu slogan ne diyor? Hangi hedefe nasıl varacağını gösteriyor? Boşlukta sayut bir takım sözler Üstelik büyük bir tehlikeyi, bir saptırmayı içinde taşıyor. Bu sloganı ortaya süren bayların entellektüel seviyeleri, avrupa görmüşlüklerini bilmiyenler (özellikle DİSK üyesi işçiler) bu sloganın Türkiye için söylendiğini sanacaklar. Ve işte o zaman da saatler geriye doğru çalışmaya başlayacak. «Demokrasi» o tamam anlaşılıyor. «Barış» Kiminle kim barış içinde olacak? Patronla işçimi? İşçi sınıfıyla Burjuvazi mi barışacaklar? Hem de bunu DİSK, yani Devrimci İşçi Sendikaları konfederasyonu, üyelerine ve de Türkiye işçi sınıfına, bütün Türkiye emekçilerine söyleyecek, önerecek... Geriye doğru gitmenin dik alâsıdır bu. 1967 de DİSK kurulduğunda, DİSK'i kuran sendikaların üyesi işçiler slogan olarak «SOSYALİST TÜRKİYE» diye bağırıyorlardı. 1970 te toplanan DİSK'in III. Genel Kurul Çalışma Raporunda«... DİSK bu amaca varacak yolda İstiklâl-i tam için yola çıkmış olanlarla ve de bağımsız

sosyalist Türkiye ülküsünü gerçekleştirmek isteyenlerle ortak bir cephe kurulmasında büyük zorunluk görür, yazılıdır. DİSK'in her toplantısında yöneticiler «Sosyalizm» diye söze başlar, «sosyalizm» diye bitirirlerdi. Bütün afişlerde «Sosyalist Türkiye», «Bağımsız, sosyalist Türkiye» yazardı.

DİSK'in bürokratları, genel sekreteri, Mehmet Kılınçlı yürütme kurulu, Genel Başkanı «Sosyalist Türkiye»den vaz geçip onun yerine «barış»ı oturtular sloganlara. İşçi sınıfına DİSK'in önerisi, şimdi, kurulduğu günlerdeki gibi sosyalizm değil, iş verenlerle barış içinde bir arada yaşama... oldu olacak «barış»tan sonra «beyaz güvercin» falan da deselerdi de gözüne girmek için yapmadıkları kalmıyan Ecevit'in belki gözüne girerlerdi...

İthal malı sloganın son sözcüğü de «toplumsal ilerleme». Ne demektir toplumsal ilerleme? Toplumda, teknolojik ilerlemeler ve de daha iyi organizasyonlarla üretim artacak, milli gelir çoğalacak; toplum daha ileri bir düzeye çıkacak demektir. Yeni, işçiler çok çalışın üretimi arttırın, kapitalistlerin keşfettiği yeni iş organizasyonlarına (Bunlar işçi sınıfını, daha mükemmel sömürmek için icad edilmiş olsalar bile) kuzu kuzu uyun. Hiç ses çıkarmayın demektir. Vehbi Koç, Sabancı, Halit Narin ve onların ağababaları Amerikalılar Türkiye işçi sınıfıyla barış içinde demokratik bir düzende birlikte yaşayacaklar, üretimi arttırıp milli geliri çoğaltacaklar, böylece de toplumsal ilerleme sağlanmış olacaktır.

DİSK'in ithal malı sloganının Türkçesi işte budur.

Tercüme fikirleri enine boyuna ölçmeden, Türkiye'yi bilmeden, neyin ne kadarının Türkiye'ye uyacağını ya da eksik kalacağını iyice bilmeden, memleket idare etmeye kalkanlar, bu tercüme slogandaki tersliğin içine düşeceklerdir. Şema'lara dört elle sarılmak bazan kişileri böyle 8 yılın ardına düşürür. Saatler geriye çalışmayacağına göre, böyle yanlış sloganlar da işçi sınıfına kesin etkili olmayacaktır. Ayrıca Türkiye sahipsiz de değildir. Sosyalistler, Devrimciler görevlerini yapmaya devam ediyorlar, hem de Türkiye'yi bilerek her günü yeniden öğrenerek, irdeliyerek, doğru tercüme edilmiş kitapları, doğru biçimde anlayıp özümliyerek görevlerini yapıyorlar. Onun için böylesi tersliklerin etkisi hızla ortadan kaldırılacaktır.

Satleri geriye çalıştıramaz böyle ithal malı, üstelik yanlış çizilmiş, sloganlar ama, bunları kullananları hemen turnosol kâğıdı gibi açığa çıkarır.

Bu, kendileri bürokrat, düşünceleri bürokratik, barışçı ve «Toplumsal ilerleme»ci DİSK Yöneticileri bazı ittifaklarını öylesine geliştirip kesin kararlarını öylesine uygulamaya geçtikleri, cesaretlerine hayran olmamak elde değil, daha öncede yazıldı, DİSK'in yeni yöneticileri Sosyalist sendikacıları temizleme harekâtına geçtikleri diye... Bu operasyona devam ediliyor. Onbinden fazla üyesi olan Petrol Kimya-İş sendikası İki bin üyeli Petkim-İş sendikasına iltihak etmelidir diye karar verebiliyor DİSK. Bu gerçekten cesaret isteyen bir iştir. Ve de ne Türkiye'de ne de Dünyada eşi görülmemiştir. Görülmemiştir, çünkü, ikibin üyeli Petkim-İş'in Genel Başkanı Mehmet

Kılınc'tan başka hiçbir özelliği yoktur. Öyle parlak bir geçmişi, unutulmaz bir mücadeleleri, işçi sınıfının devrimci savaşına yeni katkıları olmuş olan bir sendika da değildir. Tam tersine İdari maslâhat edip, kafa sallıyarak sözleşmeleri imzalayıp giden ve de başkaça hiçbir şey yapmamış olan bir sendikadır.

Bu ufak tefek sendikaya «İltihak» etmesine DİSK'in karar ve emir verdiği sendika Petrol kimya-iş sendikası ise, işçi sınıfımızın devrimci mücadelesinde önemli yeri olan bir sendikadır. Yabancı sermayeye karşı verdiği amansız savaşla, yaptığı sayısız grevlerle haklı bir ün kazanmıştır. Ayrıca, Petrol Kimya İş, herhalde, DİSK içerisinde en çok eğitim yapan sendikadır. Ve de onbin (belki daha fazla) üyesi olan bir sendikadır. DİSK bu kararıyla, yöneticileri sosyalist olan bir sendikadan kurtularak, (Genel Başkan Dinçer Doğu yeni TİP'in kurucusudur.) Mehmet Kılınc'ta DİSK'e üye olmanın bedelini onbin üyeli bir sendikanın başına tepeden inerek, alacaktır.

Okuyuculardan bazıları bu kadar akıl dışı bir şeyin olamayacağını sanabilirler ya da DİSK'in yeni yöneticilerini bu kadar cesur olabileceklerini tahmin edemeyebilirler. Onun için bu konuda Petrol Kimya-İş sendikasına DİSK'in yazdığı yazının tarih ve numaralarını veriyorum: (24.10.1975 tarih ve 975/939 sayılı «Dostça selamlarla» biten İbrahim Güzelce Genel Sekreter) imzalı yazıyı meraklıları Petrol Kimya İş dergisinin Kasım 1975 tarihli 56. sayısının 7. sayfasında okuyabilirler.

DİSK'in sosyalist sendikalara karşı takındığı tavır konusunda Petrol Kimya-İş tek örnek değildir. Gıda-İş sendikasının (Genel Başkanı Kemal Nebioğlu ve diğer bazı yöneticileri Sosyalist Parti'nin kurucularıdır.) Karşısına Sigara-İş diye bir sendikayı kurdurduğu daha önce yazılmıştı. Şimdi DİSK tarafından kurdurulup, kuruluş giderleri her türlü eleman ve uzman ihtiyacı DİSK'e bağlı bir sendika tarafından karşılanan bu sendika DİSK'e üye olarak alındı. Sigara-İş kurucuları ve yöneticileri de başlarına konan bu devlet kuşuna hayranlıkla bakmakta, en küçük bir zahmete girmeden işlerinin tıkr tıkr gitmesini birazda şaşkınlıkla izlemektedirler.

Devlet kuşunun daha büyük armağanlarını beklemektedirler. DİSK çevrelerinde ısrarla söylendiğine göre, DİSK'e üye olma kararı alan Besin-İş Sendikası ile bu kurdurulmuş sendika Sigara-İş birleştirilecek, sonra da tıpkı Petrol Kimya-İş'e yapıldığı gibi bir emirle Gıda-İş sendikasının bütün varlığıyla bu sendikaya katılması sağlanacaktır. Ne güzel değil mi? İnsana ister istemez Menderes'in dikensiz gülbahçelerini hatırlatıyor.

İthal malı Genel sekreterin ve de tepeden ineci bürokratların dikensiz gül bahçesi çabaları bu kadarla da bitmiyor. Kurulduğu günden beri verdiği mücadelelerle işçi sınıfının dikkatlerini üzerine çekmiş olan bir «Devrimci Sağlık-İş Sendikası»na DİSK'e katılmak için, DİSK'e bağlı sendikayla birleşme kararı alın diye tavsiye kararları yollayanlar, DİSK'in ku-

rucusu Gıda-İş'in karşısında önce sendika kurdurup sonra da DİSK'e üye kabul edebiliyorlar. Bu nasıl iş diye de kimse sormuyor herhalde...

Yer altı madenleri iş kolunda Devrimci Maden İş kuruluyor ve haliyle geliyor DİSK'e katılma kararı alıyor. DİSK ona hiç cevap vermezken, MTA'da yıllar önce kurulmuş bir iş yeri sendikası olan MAB-İş Sendikası apar topar DİSK'e katılma kararı alıyor ve bu karar DİSK'te alel acele konuşulup bu sendikanın DİSK üyeliği gerçekleşiyor. DİSK'in haber bültenlerine, gazetelere bakılırsa DİSK her gün katılan yeni sendikalarla büyümektedir.

Haberler doğrudur, doğrudur ama yukarıdaki biçimde, tepeden inerek güllerin dikenlerini temizliyerek meydana getirilmiş demokratik ortamda sermaye ile barış içinde bir arada, toplumsal ilerleme ile doğru orantılı olarak DİSK'te ilerlemektedir. Tersine gidiş ilerleme olmadığına göre, bu bizans oyunları durdurulacaktır. DİSK'in bünyesine uymayan bu bürokratik kafalı yöneticiler. Her halde fazla kalamıyacaklardır.

Iddianame

Galip M. ATAÇ

Sorgu Yargıçlığına

Esas: 1713

İddia: 182

Davacı: Kamu hakları

Sanıkların hüviyetleri (kimlikleri):

1 — Gaziantep'in Akyol mahallesinden Ahmet oğlu, Emine'den doğma 321 doğumlu Hasan Bayaz.

2 — Gaziantep'in Akyol mahallesinden Davut oğlu, Nefise'den doğma 320 doğumlu Necip Diker.

3 — Gaziantep'in Düğmeci mahallesinden Şevket oğlu, Münevver'den doğma 322 doğumlu Galip Ataç.

4 — Gaziantep'in Kayacık mahallesinden Mahmut oğlu, Ayyuş'tan doğma 325 doğumlu Nuri Özkan.

5 — Gaziantep'in Ehlicefa mahallesinden Nuri oğlu, Gülsüm'den doğma 327 doğumlu Hayri Koral.

6 — Gaziantep'in Kayacık mahallesinden Bekir oğlu, Nazire'den doğma 333 doğumlu Sıtkı Turan Dokuztuğ.

Tutukluluk tarihleri: 19.10.946

Suç; Memlekette müesses (kurulu) siyasi ve hukuki, iktisadi (ekonomik) ve içtimaî (sosyal) nizamları (düzenleri) yıkmaya ve içtimaî bir zümre (tabaka) olan işçinin diğerleri aleyhine tahakkümünü (zorbalığını) tesise (yönelmiş) propaganda yapmak suretiyle (yoluyla) Devletin şahsiyeti (kişiliği) aleyhinde bulunmak.

Açılan kamu davası üzerine yapılan ilk soruşturma ile hazırlık soruşturma evrakı baştan başa okundu:

Sanıkların işledikleri suçun siyasi önem ve şümulü (kapsamı) bakımından elestiki bulunan kanunî unsurlarının canlandırılması için şöyle bir bölüm yapmaya lüzum vardır:

1 — Sanıkların siyasi hüviyet (kimlik) ve kanaatları (inançları),

2 — Saplandıkları menfi (olumsuz) ve memlekete zararlı ideolojilerini yaymak için kendilerine siper yaptıkları solcu partinin gerçek iç yüzünü Türk kamu oyunun önüne serip yıkıcı mahiyet (nitelik) ve gayelerini belirtmek,

3 — Türk Devlet rejiminin dayandığı esas ve prensipleri incelemek,

A — Sanıkların siyasi portrelerini şöylece çizebiliriz:

1 — Sanık Hasan Bayaz, İstanbul fen fakültesi kimya enstitüsünden 930 yılında mezun olduktan sonra iki sene kadar Fransa'da şarapçılık ihtisasını yapmak için çalışmış ve memlekete dönüşünde İstanbul ve Tekirdağ şarap fabrikaları ve laboratuvarlarında 944 yılına kadar çalışmış bir kimyagerdir.

Memleketinde babadan tevarüs (kalıt alma) ettiği geniş bir toprak servetinin (zenginliğinin) yardımıyla yüksek tahsilini (öğrenimini) yapmış ve bir müddet (süre) Devlet hizmetlerinde çalışarak memlekette siyasi partililik hayatının geliştiği bir sırada siyasi maksat ve kanaatlarını (amaçlarını) gerçekleştirmek gayesiyle kendisine ufuklarını dar gördüğü memuriyetten ayrılarak Türk milletinin alın teriyle yükselen feyz (verimli) ve kültür müesseselerinden (kuruluşlarından) aldığı bilgileri bu memleketin zararına kullanmak için serbest hayata atılmıştır.

Gaziantep'te kurduğu şarap imalathanesi (yapım evi) ve köyündeki çiftliğinden gelen gelirleriyle etrafına gıpta verecek refahlı bir hayat seviyesine (düzeyine) yükselmiş olan bu sanık, Türkiye cumhuriyetinin yeni büyük bir siyaset imtihanı geçirdiği 21 Temmuz 946 Millet Meclisi seçimlerinde Demokrat Partinin aday listesine kendi ismini koymak ve Cumhuriyet Halk Partisinin listesine almadığı sözde vatansever geçinen Özdemir'in, memleketteki aldatici şöhretini sömürerek Milletvekili seçilmek sevdasına düşmüş fakat Türk milletinin şuurlu (bilinçli) iradesi ve sağduyusu karşısında bu emeline kavuşamamıştır. Bu yoldan elde edilemeyen ve politikanın yakıcı, sürükleyici etkisinden kendini alamayan Hasan Bayaz büyük seçimden sonra yaptığı bir İstanbul gezisinde (Türkiye Emekçi ve Köylü Partisi) nin memlekette en koyu ve azılı bir komünist kadar yıkıcı ve kızıl tanınmış olan kurucu lideri doktor Şefik Hüsnü Değmer ile görüşerek bu partinin Gaziantep örgütünü kurmak ve yürütmek ödevini üzerine alıp dönmüş ve bu partiyi, bilindiği gibi, diğer tutuk olan arkadaşlarıyla kurarak söz konusu olan 11 Ekim bildiriyle Türk devletinin rejimi zararına olumsuz propagandalara girişmiş bir kişidir.

Hasan Bayaz, kanımızca, politikada memleket için en yararlı yolu seçebilecek bir siyasî partide dirijan rolünü oynayabilecek bir kültür düzeyine sahip olmaktan çok uzak bir karakterde belirlemektedir. Kendisi evli ve iki çocukludur. Bugüne kadar siyasî düşüncelerini gizlemek kurnazlığını göstermiş olduğundan adaletle ilgili zabita siciline geçmiş bir sanıklık ve hükümlülüğü saptanamamıştır. Bu partiyi kurmak için 250 lira bağışta bulunmuştur.

2 — Necip Diken: Nizip asıllı olan ve Gaziantep'in Sabun Hanı karşısında 66/1 No.da terzilik yapan bu sanık, eski Rüştüye öğrenimini yapmış orta seviyede basit görüşlü bir vatandaştır. Verdiği ifadelerinden yeni ve maceralı akım ve olaylara istekli olduğu ve her türlü siyasî telkinleri düşünmeden kabul edecek yaratılıştaki bulunduğu anlaşılmaktadır. Hasan Bayaz'ın İstanbul gezisinde ve onun aracılığıyla Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi'ne girmiş ve bilinen arkadaşlarıyla bu partinin Gaziantep şubesini kurmuştur. Partinin lideri doktor Şefik Hüsnü Deymer'le, ilkönce sanıklardan Hayri Koral ve daha sonra Hasan Bayaz taraflarından tanıtılmıştır. Kaleme alıp halka dağıttıkları kızıl bildiriye Hasan Bayaz ve Galip Ataç'la başbaşa verip yazdıklarını bir kahramanlık öyküsü gibi anlatmakta ve övünmektedir. Memleketin politik hayatında bir sınıflaşma kabul etmekte ve orta sınıf adını verdiği işçi ve köylülerin geçim rahatlığına kavuşmasını sağlamak amacıyla, bildiriye yazdıklarını söylemekte ve her insanın haklarını savunması için salt bir partiye bağlı olması düşüncesini taşımaktadır. Bildirideki, köylünün buğday çıkarıp gılgil yediği biçimindeki sözlerin bir gerçek olduğuna inanıyor. Büyük Türk devriminin Türk işçi ve köylüsüne ve kitle halinde Türk milletine getirdiği verimli iyiliklerden habersiz görünmektedir. Saplandığı aşırı solcu kızıl ideolojinin memlekette yayılmasına ve yerleşmesine can atmaktadır. Bu durumu ile Türk toplumu için çok tehlikelidir. Partinin kurulması için 100 lira vermiş olduğunu ve bilinen bildiriye Parti programının ikinci maddesindeki yıkıcı esşarlardan esinlenerek yazdıklarını söylemektedir. Adli zabita siciline geçmiş bir sanıklık ve hükümlülüğü yoksa da, komünizmin yanlılığıyla tanınmış çalışma ve yaşayışları gözönünde tutulan kişilerle uzun zamandan beri çok sıkı temas ve ilişkisi halindedir. Evli, üç çocukludur.

3 — Galip Ataç: Gaziantep'lidir. Gaziler caddesindeki dükkânında terzilik yapmaktadır. Okur yazardır. İyi bir tahsil ve terbiye görmediği anlaşılıyor. Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi'nin Gaziantep kurucularından olduğunu ve bilinen bildiriye beş arkadaşıyla başbaşa, düşünüp yazdıklarını ve bunu kaleme alırken Parti programının ikinci maddesindeki yıkıcı esşarlardan esinlenmiş olduğunu serbestçe söylemektedir. Partinin kurulması için 25 lira vermiştir. Hazırlıktaki ifadelerine göre, on yıl kadar evvel işçilerin gündeliklerini artırmak için yaptığı zora dayanan eylemli bir girişimden ötürü, mahkemeye götürülmüştür. Galip Ataç'ın komünizm fikirleriyle bulaşmış ve tanınmış olduğu ve bu yüzden tutumunun her zaman kovuşturulduğu ve 937 yılında komünizm propagandası yapmaktan ve evinde komünizmle

ilgili kitap ve dergiler bulunup, bunları dağıtmasından ötürü adaletin pençesine verildiği gizli zabita dosyasının incelenmesinden anlaşılmıştır. Olumsuz emellerini gerçekleştirmesine elverişli yer ve koşulları bulunmasına güvenerek Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi'ne girdiğine şüphe yoktur. Evli ve üç çocuklu olan Galip Ataç bu özellikleriyle Türk toplumu için zararlı ve tehlikeli bir insan karakterinde belirlemektedir.

4 — Nuri Özkan: Gaziantep'lidir. Nakıp Ali sinemasında makinisttir. Okur yazar olup iyi bir terbiye ve tahsil görmemiştir. Aynı partiye, memlekette kurulan diğer siyasî partiler arasında düşüncelerini gerçekleştirmeye en uygun bulunduğu isimleri bilinen arkadaşlarıyla birlikte girmiş ve Gaziantep şubesinin ilk kurucuları arasına katılmıştır. Bilinen bildiriye bu arkadaşlarıyla birlikte Parti programının esaslarından esinlenerek yazdıklarını ve bu bildiride herhangi bir suç durumu olmadığını ileri sürmektedir. Aziz Türk köylüsünün sadayağ ve buğday ürettiği halde, bunları yemek olanağını bulamadığını ve bunların elinden alındığını saygısızca iddia etmekte ve bu durumyla Türk toplumuna kara çalmaktadır. İşçi ve köylü takımının lüks eşya ürettikleri halde, bunları kullanamadıklarını ve giyemediklerini ve bunu önlemek için bugünkü Türk toplumunun ekonomik sisteminin değişmesi gerektiğini ve memleketin esenliğini işçi sınıfının egemen bir duruma geçmesinde gördüğünü açıkça ve serbestçe söylemekten çekinmeyecek kadar hain istekler beslediği anlaşılmaktadır. Bu sanık 932 yılında, Eskişehir uçak fabrikasında makinist iken (KIZIL ESKİŞEHİR) adıyla yayınladığı kızıl bildiriden ötürü hakkında kovuşturma yapılarak İstanbul Ağırceza mahkemesince 4 yıl ağır hapse çarptırılmış ise de, ifadesine göre, bu cezanın 20 ayını İstanbul Sinop cezaevlerinde çektikten sonra, af kanunundan yararlanarak salıverilmiştir. Zabita sicili de bu ifadesini doğruluyor. Partinin kurulması için 100 lira vermiş olduğunu söyleyen Nuri Özkan, saptığı olumsuz ve yıkıcı düşüncelerinden ötürü, cezalandırılmış olmasına ve büyük Türk milletinin beliren yüksek merhametiyle salıverilmiş olmasına karşın bu düşüncelerinden vazgeçmediği ve yıllar boyunca fırsat ve olanaklar kollamakta olduğu ve en son, sözü edilen partiye can attığı anlaşılmaktadır. Evli, üç çocukludur.

5 — Hayri Koral: Gaziantep'lidir. Bulvar caddesinde 25 No.lu dükkânda fotoğrafçılık yapmaktadır. Evli ve bir çocuklu olan sanık, okur yazar olup tahsilsizdir. Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi'nin Gaziantep şubesini diğer arkadaşlarıyla birleşerek kurduklarını ve bilinen bildiriye birlikte yazıp dağıtılırken kendisi köyde bulunduğunu söylemektedir. Partinin kuruluşu için, miktar göstermeksizin, gücü yettiğince para verdiğini bildirmekteair. Adli ve zabita siciline geçmiş siyasî bir hükümlülüğü yoksa da, komünist tanınmış olan kişilerle görüşüp konuştuğu saptanmıştır.

6 — Sıtkı Turan Dokuztuğ: Gaziantep'lidir. Gaziler caddesinde 10 numarada dişçilik yapmaktadır. İstanbul Tıp Fakültesine bağlı, dişçi okulunda yüksek tahsilini yapmış, evli, iki çocukludur. Sosyal Demokrat Partisi'nin Gaziantep şubesi kurucusu ve başkanı olduğunu ve Türkiye Sosyalist Emek-

çi ve Köylü Partisi ile bir ilgisi bulunmadığını ve bu partinin kurucularınca çıkarılan suç konusu bildirinin yazılmış ve yayınlanmasında bir ilgisi olmadığını, yalnız bu partinin kurucuları ile kişisel dostluğunu bildirmektedir. Muayenehanesinde bulunan 8 adet bildiriye, kendi partisinin esas ve amaçlarını uygun gördüğü için başkalarına vermek üzere aldığını söylemiştir.

Adli ve zabıta siciline geçmiş bir sabıkası yoksa da, öteden beri aşırı solcu fikir ve cereyanların yayıcısı olduğu ve bu inancının belirtilerinden olmak üzere vatan sınırları dışındaki sosyalistlerle işbirliği yapmak önerisini açıkça duyurmaktan çekinmeyen Sosyal Demokrat Partisi'ne katılmakla Gaziantep şubasını kurduğu ve o günden beri, bütün millî akımlara karşı ve zararlı ve tehlikeli bir propaganda harbine giriştiği anlaşılmaktadır.

Sanıkların evlerinde ve iş yerlerinde yapılan araştırmalarda, hepsinin aşırı solcu ve Marksizm'in yıkıcı teorilerine bağlılıklarını veya hiç olmazsa sempatilerini gösteren ve son günlerin Sosyalist Kütüphanesi ad. altında yayınlanan Sendika, Söz, Gün, Gerçek, Yığın gibi gazete, dergi ve broşürlerle doğrudan doğruya Marksizm teorilerini açıklayan eserler ve kitaplar elde edilmiş ve mahkemenin bu konudaki düşüncelerini geliştirmeye yardımcı olur, diye, bunlara el konulmuştur.

B — Sıtkı Turan Dokuztuğ'dan başka, diğer sanıkların şubasını kurdukları (Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi) adıyla genel merkezi İstanbul'da bulunan siyasî bir partinin kuruluşuna müsaade edildiği Emniyet Müdürlüğünden gönderilen yazıya bağlı, Partinin Nizamname ve Faaliyet programından anlaşılmaktadır. Sanıkları suç konusu olan bildiriye tertip ve yayınlamasında, esaslarından esinlendiklerini ileri sürdükleri Parti programının 2. maddesinde aynen şöyle denilmektedir: (Madde 2 — Partinin uzak gayesi: geniş halk yığınlarının gittikçe daha ziyade yoksullaşması sonucunu doğuran iş gücünün sömürülmesini ortadan kaldırmak, büyük üretim araçlarını milletin ortak malı yapmak, bir sosyalist demokrasi içinde bütün millet bireylerine yüksek bir geçim düzeyi ve mutlu bir hayat sağlamak.)

Bu parti gayelerinin gerçekleşmesi için, köylü halk yığınlarının kendi hayatî çıkarlarını korumak amacıyla sendikalar, siyasî partiler kooperatifler kurmalarını ve bu birliklerin etrafında toplanmalarını ateşli bir dille öğütlemektedir. Parti programının diğer maddeleri hep bu ana esaslara göre Türk toplumunun hazırlanmasını ve düzenlenmesini oluşturacak yolları ve direktifleri göstermektedir. Bu parti programının maskeleydiği siyasî ideolojiyi ortaya koymak için, ekonomik ve sosyal doktrinler arasında ihtilâl yaratan marksizme bir göz atmak faydalı olur. Bunun için de insanlık düşünüş tarihinin derinliklerine, yüzeyden bile olsa, göz gezdirmek zorluğu vardır.

19. yüzyılın başlangıcında buhar gücünün keşfi ve endüstriye uygulanması, dünya tarihinde umulmayan bir devrim ve sarsıntı meydana getirmiştir. Buharın keşfi ile insan emeğinden ve zamandan yararlanılmış ve

kurulan büyük fabrikalar o zamana kadar, el emeğinin yarışamayacağı biçimde, ucuz mal üretmeğe başlamış olduğundan toplumda yıkılma belirtileri başgöstermiştir. Hele buhar gücünün denizcilığe uygulanması yoluyla dünya kıyıları birbirine yaklaşmış ve Avrupa karasının çıkardığı ucuz endüstri malları bu ulaştırma araçlarıyla diğer dünya piyasalarına kolaylıkla aktarılmaya başlanmıştır. O zaman Avrupa karası dünya zenginliğini toplayan bir ekonomi ve endüstri merkezi haline gelmiştir. Böyle büyük zenginlikleri elinde tutan sermayeci endüstri çevresinin belirmesi ve sermayeye güvenerek endüstrilerini günden güne geliştirmeleri, el işi ve emeğiyle geçinenlerin yavaş yavaş işlerini bırakarak fabrikalarda işçilik yapmalarına ve sermayeci çevrenin sınırsız baskısı altına girmelerine yol açmıştır. İşte bu durumu gören Karl Marks, 1852'de sermaye üzerine yayınladığı büyük eserinde birtakım düşüncelere dayanarak dünyanın bu haksızlık karşısında bir devrim arefesinde olduğunu ve bunun da, sermayenin baskısından ileri geleceğini anlatmıştır.

Karl Marks, kendisine hareket noktası olarak, bir malın değeri onu meydana getirmek için harcanan iş ve emekten ibarettir. Bu emek işçi tarafından harcanacağına göre, sermayenin bunda bir payı olmamalıdır. Bu nedenle, malın değeri işçinin hakkı demektir. Sermayeci bu değerden yararlanmakla, işçinin hakkını zorla almış durumdadır. Bunun için sermayecinin kâr adıyla aldığı şey bir değer artışı olup, işçinin hakkıdır görüşünden başlayarak, bu durum karşısında küçük sermayelerin gıtgide büyük sermayelere yerini bıraktığını ve bu gidişle, çok büyük ve kudretli sermayelerin beş on kişinin elinde toplandığını iddia etmiş ve bu ekonomik harekete (Temerküz kanunu) adını vermiştir. Bu hal sonunda, işçilerin sermayeciler tarafından lütfen verilen bir gündelikle çalışacaklarını ve bundan derin bir yoksulluk doğacağını ve en sonunda, davanın silâhla ve zorla kazanılacak büyük bir dünya ihtilâlinin doğacağı kanısındadır. Karl Marks'a göre, toplumun ekonomik yapısı, bütün hukukî ve siyasî konuların temelidir. Toplumsal vicdan ve bilincin aldığı biçim ve değişiklikler, toplumun ekonomik yapısındaki dönüşümlere bağlıdır. Maddesel hayattan toplumsal, siyasî ve ahlâkî hayata kadar bütün davaları düzenleyen ve problemleri çözen üretim sistemidir. Bu prensibin uygulamada doğurduğu ekonomik yapısıyla dile getirilebilmesidir. Değişen töre ve alışıklar hukuk ve kanunlar değildir. Ekonomik sistemin değişmesidir ki, oluşturur, diyor Karl Marks, (Bana herhangi bir çağın ekonomi sistemini sövleyiniz, ben size o çağın uygarlık niteliklerini anlatayım) formülünü ortaya atmıştır. Marks'a göre işçi sınıfı gündelikle geçinen sosyal tabakadır. Buna karşılık, gelirlerinin esasını kâr, prim ve toprak gelirinden sağlayan sosyal sınıfa sermayeci denir. İşte toplumda sınıf boğuşması bundan doğmaktadır. Marksizm'e göre, bu savaşta işçi sınıfı başarıya ulaşip diktatörlüğünü kurunca, toplumda yapılması gereken değişiklikler, başta, toprak mülkiyetinin ve gelirinin kaldırılması olduğu halde, mirasın kaldırılması ve bu esaslara karşı koymak isteyenlerin tepelenmesi ve memleketten kaçanların bütün mallarının zorlamı, bütün kredilerin devlet elinde toplanması, bütün ulaştırma araçlarının dev-

let lehine geçmesi, herkes için iş zorunluluğu kanununun uygulanması, hiç kimsenin boş ve işsiz bırakılmayarak, güçlü endüstri organizasyonu meydana getirilmesi ve bu sistemin, özellikle, tarım alanında uygulanması, genel eğitim ve öğrenimin herkes için zorunlu ve parasız olması gibi esaslar olmalıdır.

Karl Marks, bu savaşta başarı göstermeleri için işçi sınıfını şöyle kışkırtıyor: (Savaş için, boğuşma için çalışınız, başarı gösterirseniz bütün dünya kurtulacaktır, başaramazsanız hiç bir kaybınız yoktur, bu başarısızlık zaten ezelden beri boynunuzda olan zinciri sürdürecektir.)

Marks'ın bu ihtilâlcî düşüncelerinin geniş uygulama alanı bulunduğu başlıca memleket 1917 yılında Lenin'in ve ondan yana olanların ihtilâliyle gerçekleşen Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nde Marksizm zorla halka aşılansın ve kabul edilen Anayasa'ya göre, esasta özel mülkiyet ve insanın insan tarafından sömürülmesi kaldırılmıştır.

C — Türk devlet rejiminin dayandığı esas prensiplere gelince: Bizde sosyal düzen, aile, mülkiyet ve miras haklarının saklı ve korunmasıyla açıklanabilir. Aile, Türk toplumunun kutsal bir temeli, mülkiyet ve miras hakları ise düzenimizin baş öğeleridir.

Hukukî ve siyasî düzen, tarihî gerçeklerin ve zorunlulukların ve bağımsızlık savaşlarının sınırlarını aziz Türk kanıyla çizdiği vatan denilen kutsal ve bölünmez ülkede dil, kültür ve ülkü birliği ile birbirine kenetli (millet) denilen siyasî bütünlüğü biçimlendiren yurttaşların *devlet otoritesiyle karşılaşmaksızın bireysel ve sosyal hürriyet, eşitlik, korunma hakkı ve sosyal adalet hak ve yöntemleri içinde salt bir dirlik ve erdemlikle yaşama-* larını ve gelişmelerini sağlamanın koşulları olarak açıklanabilir. Bu düzen vatanda barış, cihanda barış ülküsünü siyasî görüşünün temeli olarak savunmaya kararlı olduğundan barışçı ve olgunluğuyla insansever bir düzendir.

Hukukî ve siyasî düzenimizin gerçekleşme unsuru, demokrasiyi en ileri ve olgun anlamında gerçekleştirdiğine inandığımız milliyetçilik, halkçılık, devletçilik, laik ve devrimcilik nitelikleriye kendini gösteren aziz Türkiye Cumhuriyetidir.

Ekonomik düzen, devlet otoritesinin sınırları ve kamu yararları çerçevesi içinde emek ile sermayenin devletçilik esasları ile koordine edilmesinden ve üretimde bu her iki ekonomik unsura eşit ve adaletli gelişme olanakları sağlanmasından oluşmuştur. Ekonomik düzenimiz, emek kadar sermayenin de üretimde haklı bir payı olduğuna inanır ve birinin diğerini sömürmesini kesin olarak teper. Bu esastan bir sınıfın diğer sınıfa baskısına olanak bulunmadığı anlaşılır.

Sonuç: Türk toplumunun dayandığı düzenin esasları bu biçimde çözümlenip açıklandıktan sonra, yukarda kimlikleri yazılı sanıklarca (Türkiye Sos-

yalist Emekçi ve Köylü Partisi) nin Gaziantep şubesinin kurulup açılışı ile ilgili 6000 sayı bastırılarak halka dağıttıkları bildiriye sözler tüm anlamıyla, Türkiye Cumhuriyeti devlet rejiminin siyasî ve hukukî, toplumsal ve ekonomik düzenlerini devirmeğe yönelmiş ve halkımızı yıkıcı bir ihtilâli eylemine hazırlayan ve kışkırtan en aşırı anlamıyla solcu bir propaganda niteliğinde bulunduğu belirmiştir.

Sanıklar savunmalarında Parti programının hükümetçe onaylanan ikinci maddesine göre ve bu esaslardan esinlenerek bildiriye yazıp yayınladıklarını bildirmelerine göre, *her nasılsa*, hükümetçe çalışmasına izin verilen bu partinin 2. maddesinde gerçekleşmesini uzak amaç edindiği solcu esaslardan yürüyerek, üretimde sermayenin rolünü inkâr etmek, bütün üretim araçlarını sosyalizasyona tâbi tutarak, sermayecileri toplumdan ayırarak ekonomik düzenimizi ve ilae, mülkiyet gibi temel esasları kaldırmak suretiyle de sosyal düzenimizi ve sonunda, birtakım yurttaşları kamu haklarından yoksun etmek suretiyle hukukî ve siyasî düzenimizi yıkmak ve devirmek amacıyla ortaya atıldığı ve bu yıkıcı davalarının gerçekleşmesi için sosyalizm görüşleriyle maskelendikleri sonucuna varılmaktadır.

Nitekim sanıklar tarafından yayınlanan suç konusu bildiriye Parti genel Merkezinin onaylaması da Partinin kül halinde bu sanıkların düşünce ve kanışlarına katıldığını göstermekte ve Partinin açık siyasî kimlik ve niteliğini ortaya koymaktadır. Bu bakımdan Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi, Gaziantep kurucularının bilinen bildiride açıkladıkları düşünceleri programının 2. maddesindeki uzak amacın gerçekleşmesine uygun görüp katılmasıyla bu Partinin Türk devlet rejimine aykırı ideolojileri savunması ve bunların gerçekleşmesine çalışması bakımından devletin mülki bütünlüğüne ve siyasî ve millî birliğini bozma amacı güden ve 4919 sayılı kanunun değişen 3512 sayılı cemiyetler kanununun 9. maddesinin (A) bendi gereğince kurulması yasak bulunan dernekler arasına girdiği belirmektedir.

Diğer taraftan, bu Parti bildiride açıklanan siyasî amaç ve kimliği ile, kanuna aykırı amaçlar güttüğü anlaşıldığından adı geçen kanunun değişen 1. maddesinin son fıkrası gereğince kurulmasına göz yumulmayan derneklerden sayılması zorunluluğu vardır.

Uygulanması gerekli kanun maddeleri: yukardan beri yapılan açıklama ve çözümlere göre, sanıklardan dış hekimî Sıtkı Turan Dokuztuğ'dan başkasının amaçları kanuna aykırı ve devletin mülki bütünlüğünü, siyasî ve millî birliğini bozmak ve yıkmak amacını güden (Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi) ni kurarak Türk devlet rejiminin siyasî ve hukukî, ekonomik ve toplumsal düzenlerini değiştirmek ve devirmek amacıyla 1881 sayılı Matbuat kanununun 1. maddesi gereğince, matbua sayılan 11 Ekim 1946 günlü bildiriye yazıp halka dağıtmak suretiyle propagandalarda bulduklarının kanunî kanıtlarla gerçekleşmesine dayanılarak, hepsinin Türk Ceza Hukukunun 4934 sayılı kanunla değişen 142. maddesiyle, sözü edi-

len dernekler kanununun değişen son ve 9. A maddeleri yardımıyla 33. maddelerine göre cezalandırılmaları ve kurdukları parti çalışmalarının yasaklanması kanunen gerekli bulunmaktadır. Diğer sanık Sıtkı Turan Dokuztuğ'un cezası sadece başkanı bulunduğu Sosyal Demokrat Partisi'nin düşüncelerine uygun gördüğü bu bildirimleri dağıtmak suretiyle diğer sanıkların eylemlerine doğrudan doğruya katılmak niteliğinde belirlemekte olduğundan, Türk Ceza Kanununun 64. maddesi aracılığıyla, 142. maddesine göre cezalandırılması gerekmektedir. Bütün sanıkların açıklanan yıkıcı propagandalarını matbuada durumunda bulunan bildirimlerle yapmak yolunu benimsemeleri cezalarının saptanışında sertlik nedeni sayılacak olaylardır.

Yargılamayı yapacak mahkeme: Sanıkların nitelikleri belirtilen ve uygulanması gerekli kanun maddeleri gösterilen suçlarına ilişkin yargılamaların yapılması yetki ve görevi suçun işlendiği Gaziantep Asliye Ceza mahkemesine ilişkin olduğundan yargılamaları bu mahkemede yapılmak üzere cümlesi hakkında tutuklu olarak son tahkikatın açılmasına karar verilmesi talep ve iddia olunur.

20/11/946

Cumhuriyet savcısı
Cemil Mitad Ulusal
5463

Son tahkikatın açılmasına muhalefet veya bazı deliller ikame edip etmeyeceğinizi üç gün içerisinde bildirmeniz.

20/11/946

Sorgu yargıcı
H. Erakin
902

Gelecek Yazı:

Dr. Şefik Hüsnü Daymer'in Dilekçesi

Demokratik rejim tabana oturmalıdır

«Demokratik rejim tabana oturtulacaktır. Demokrasinin yurttaşların hergünlük yaşamında gerçekleşmesi için, işyerlerinden başlayarak, köy, mahalle, belediye, il idaresi ve Devlet'e kadar varan tüm yönetim ve karar organlarında emekçiler söz sahibi ve karar sahibi olacaklardır.»

Sosyalist Parti
programından.

Ayata BEĞENSEL

Ülkemizin ve toplumumuzun çeşitli bölüm ve kesimlerinde gelişmekte olan olayları incelediğimizde, temel çelişkinin geri plana itilerek, merkezi otorite (bunrjuva - ağa - bürokrat üçlüsü) yani siyasi iktidar ve onun bürokratik temsilcileri ve de bürokratik uzantıları (valiler, kaymakamlar, bucak müdürleri, daire müdürleri, v.b.) ile emekçi kesim arasındaki çelişkinin, bir takım olaylarla hakim çelişki görünümüne getirilmekte olduğuna, bu çelişkinin ön plana çıkarılması ile ekonomik çelişki gözlerden kaçırılırken, işçi sınıfının ve emekçilerin mücadelelerine, sağdan ve bürokratik sol'dan çeşitli tuzaklar ve engeller kurulmak istendiği fark edilmektedir.

Bu tuzak ve engelleri içlerinde barındıran olayları şu başlıklar altında toplayabiliriz.

İşçi kesiminde yaratılan olaylar,

Gençlik kesiminde yaratılan olaylar.

Kırsal bölgelerde yaratılan olaylar.

Hakkâri ve Doğubayazıt'ta kamu oyununa bir defa daha yansiyacak kadar açık seçik ortaya çıkan olaylar.

Öğretmenler ve diğer millî eğitim mensupları üzerinde çeşitli yöntemlerle uygulanmakta olan baskılar.

Yeni yasaların çıkarılması doğrultusunda (sendikalar ve özgürlüklerle ilgili) yapılmakta olan çalışmalar.

CHP'nin işçi sınıfımıza ve tüm emekçilere horlanan yurttaşlara kurtarıcı olarak, umut olarak empoze edilmesi.

Ve de oluşturulmasına kendileri göz yumdukları olaylara, MC partileri yetkilerinin ve bu partilerin doğrultusunda olan basının, getirdikleri yorum ve bu yorum ile kamu oyunun, MC'nin oluşturmaya çalıştığı, ülkemizde gerçek sol'u tasfiye etme planı paraleline çekilmek istenmesi.

Sağ'ın kurduğu tuzaklar:

Yukarıda sıraladığımız olaylarda asıl dikkat çeken husus olayların büyük çoğunluğunun mülki ve idari kademelerde, yönetim kademelerinde görev yapmakta olan görevlilerden bir kısmının oluşturdukları ya da tahrik ve benzeri yöntemlerle oluşturulmak istendiğidir. Bu, geçmişte olduğu gibi bugün de, bilhassa gençlik olaylarında, Hakkâri ve Doğubayazıt olaylarında kendini göstermiştir. Amaç, Lübnan'da olduğu gibi bir iç çatışma başlatmak ya da olayları kamu oyununa böyle yansıtarak ve bundan, sosyalistleri, devrimcileri sorumlu tutarak işçinin, köylünün, gençliğin tüm emekçilerin devrimci kesimini içine alan politik, ekonomik, meslekî örgütlerin ve devrimci kadroların etkisiz hale getirilmesidir.

Bunu en ziyade arzulayanların başında Ortadoğuda etkinliğini her geçen gün biraz daha yitirmekte olan A.B.D. emperyalizmi ile Devlet yönetiminde ele geçirmiş olduğu bazı kilit noktalarını iki yıl sonraki (1977) genel seçimlerinde kaybedeceğinden korkmakta olan ve buna tahammülü olmayan iktidarın MHP kanadı gelmektedir. MHP yan örgütleri aracılığı ile (ülkü-bir), MHP görüşü topyekün benimsetilinceye kadar çatışmaların devam edeceğini açıkça, AP ve diğer ortakları ise yurt sathında sergilenen olayları teşvik edici tutum ve davranışlarda bulunmakla, dolaylı olarak aynı sonucu arzuladıklarını ortaya koymaktadırlar.

MC partileri, bu tutumları ile genel seçimlerde kendilerine alternatif olan CHP'nin şansını arttırmaktadırlar. Bunun, farkında olmadıkları da düşünülemez. Bu durumda, ya ister istemez bu sonucu kabullenmeleri ya da yukarıda belirtilen yöntemlerle, iktidarlarını sürdürme yollarından birini seçmeleri gerekeceği akla gelmektedir. Bu noktada, MC partileri arasında çelişkilerin doğabilme olasılığı da vardır. MC partilerinin, söz konusu tercihlerini yaparken etkin olabilecek, diğer Anayasa kuruluşlarının yanında bizlerin tutum ve davranışlarımızın (hatalı hareket edip etmememizin) ve de örgüt gücümüzün etkisi ve ağırlığı da büyük olacağı gibi sol, MC'nin oyununa gelmediği ve varlığını hissettirdiği oranda, MC partileri kendi hazırladığı tuzakta, kendi iktidarının sonunu bulacaktır.

Bürokratik sol'dan gelebilecek engeller:

Kendinin sol'da olduğunu iddia eden ve kurulduğu günden bu yana bürokrasinin partisi olan bugün de bürokrasinin etkin olduğu, ancak bürokrasinin halka ters düşen sevimsiz çehresini, halka dönük görünümü mas-

ke ile örtmeyi, burjuvazinin ve bürokratik Sosyalistlerin de yardımı ile becerebilmiş olan CHP, ya da bürokratik sosyalizmin temsilcisi olan partiler, iktidar olduklarında sınıfsal yapıları, benimsedikleri dış politika, ekonomik ve politik ilişkiler gereği gerçek demokrasi anlayışından sapmışlar ve kitleleri de saptırmışlardır. Şöyle ki: «Halkın, halk için, halk tarafından yönetimi» olarak tanımlanan demokrasi anlayışı da ki, «halk yönetimini» oy vermeye indirgenmek suretiyle «halk» seçmen vatandaşlar topluluğu biçimine sokulmuş ve halkın, dolayısıyla tüm emekçilerin (işçinin, köylünün, küçük esnafın), belli zamanlarda kendilerine baş vurulan, pasif bir oy deposu yani kendilerine dayatılan adaylar arasından bazılarını seçmek görevini yerine getiren mekanik bir araç haline getirilmişlerdir. Halk yönetiminin, bu düzeyde benimsenmesi ve benimsetilmesi sapmalara yol açarak toplumların gerçek demokrasiden uzaklaşmasına neden olmuştur, olacaktır. Bu nedenle, bu partilerin iktidarında, Devlet'in bürokratik yapısında ve işleyişinde bir değişme olmayacak yani merkezi otorite ve onun bürokratik temsilcileri ile bürokratik uzantıları (valiler, kaymakamlar, nahiye müdürleri, daire müdürleri, jandarma komutanları v.b.) varlıklarını sürdürecektir, merkez emri ile gelip merkez emri ile gidecek, merkez emri ile terfi edecek olduklarından, merkez ise burjuva - bürokrat - ağa üçlüsünün ya da ufak burjuva - bürokrat ikilisinin giderek bürokratların kontrolünde olacağından, merkez otorite ile emekçiler arasındaki çelişki ülkemizin ve toplumumuzun çeşitli bölüm ve kesiminde varlığını sürdürecektir. Böylece demokrasi somut olarak belli bir kesimdeki yurttaşların yaşamında olacak ama çok büyük bir çoğunluğunun yaşamına (bugün olduğu gibi) girmiş olmayacaktır. Merkezi otoritenin ve onun uzantısı olan bürokratların emekçiler üzerindeki, horlanan yurttaşlar üzerindeki baskı ve terörü sürüp gidecektir.

Çözüm:

Merkezi otorite ve onun bürokratik uzantıları ile emekçi halkımız ve emekten yana olan devrimci gençler, sosyalist aydınlar arasındaki çelişki, ancak sağdan ve bürokratik sol'dan gelebilecek engellerin bilincinde olan işçilerin, köylülerin, devrimci gençlerin, sosyalist aydınların tüm emekçiler arasında onlarla birlikte alabildiğine örgütlenerek işçilerin, köylülerin, emekçilerin siyasal bilince ulaşmalarını hızlandırıp bu doğrultuda yeterli birikimi sağlayarak Cumhuriyetimizi demokratik esaslara gerçekten dayandırmaları ile yok olabilir. Gerçek demokrasiye geçiş, emekçilerin çalışma koşullarını ve ürettikleri malların kaderini egemence saptadıkları zaman başlar. Bu egemenlik giderek politik alana ve yaşamın tüm alanlarına yayılır. Geri bırakılmış yurdumuzda, diğer bölgelere oranla sanayileşme olanağı bulunmadığı için feodal ilişkilerin hakim olduğu bölgelerde sanayileşme hareketine daha özel bir dikkat gösterilerek, yurttaşlarımızın büyük çoğunluğunu oluşturan işçilerin, köylülerin, kol emekçilerinin T.B.M.M. de bu durumla orantılı olarak temsil edilmesi ile önemli tüm konularda halk oyununa başvurulmak suretiyle Devlet yönetiminde merkezi otoritenin uzantıları yerine tüm emekçilerin il'de, ilçe'de, Bucak'ta, köy'de, fabrika'da, üniversite'de,

lise'de doğrudan doğruya yönetimde bulunmaları suretiyle yurt ve dünya sorunlarında söz ve karar sahibi olmaları; Adliye'de ceza davalarında jüri esasının getirilmesi ile bu çelişki yok olabilir. Bunun içinde emekçi yığınlarının demokratik baskı aracı elemanı olarak görev görme olanaklarına kavuşmaları, her alanda örgütlenecek uyanık bir halk oyu oluşturmaları, emek gücünün sahibi somut insanın emeğine göre gelir alması, kendi gazete dergi ve kitaplarını yayınlaması ile mümkündür. Ancak böylece demokratik rejim tabana oturabilir ve fabrikada işçi, lisede üniversitede öğrenci genç, köyde köylü, kentte kentli, «ister Türkçe, ister kürtçe, ister Arapça, ister Çerkezce konuşsun, ister Rumca, Ermenice Yahudice konuşsun ister müslüman, ister hıristiyan, ister musevi olsun; ister sünni, ister alevî olsun bu topraklar üzerinde yaşayan ve Türkiye Cumhuriyetine yurttaşlık bağları ile bağlı bulunan herkes bu ülkenin eşit haklara sahip öz evlâtları olarak» yurt ve dünya sorunlarında gerçekten söz ve karar sahibi olabilir. Ve de böylece, «insanın insan tarafından sömürülmesine» son verecek olan bilim, demokrasi, bağımsızlık ve sosyalizm ilkelerinden hareket eden ülkemize özgü bağımsız sosyalizm yolunda kesin bir adım atılmış olacaktır.

Tartışma açıyoruz

«Bağımsızlık ve Uluslararası Dayanışma»

Sosyalist Yol

«Dünyanın her yerinde işçi sınıfının esas mücadele amacı, teorik olarak ayıdır. Kapitalist sistemin yarattığı işçi sınıfını, bu sistemin çelişkileri, kapitalizme son vermeye itelemektedir. Bundan dolayı işçilerin kardeşçe dayanışmaları, işbirliği etmeleri gerekmektedir. Kapitalizmin türlü yollardan sömürüyü, baskıyı, zorbalığı dünya çapında bir sistem haline getirdiği günümüzün emperyalizm aşamasında, çokuluslu ortaklıkların buyruklarını ülke sınırları tanımadan her yerde, herkese dayattıkları bir dönemde, işçilerin, sade işçilerin değil tüm emekçilerin, geri bıraktırmış ülkeler halklarının elele vermeleri, emperyalizme karşı işbirliği etmeleri, bunun en geçerli yolunu bulmaları zorunludur.» (1)

Yukardaki sözlerin altını bütün sosyalaistler (ya da sosyalist örgütler) kuşkusuz imzalarlar. Çünkü, uluslararası dayanışma, sosyalizmin temel kuramlarından biridir. Dünya işçi sınıfının dayanışmasını kabul etmeyenlere sosyalist (sosyalist örgüt) denemez.

Ancak, sosyalizmin sorunlarının tümünün tartışıldığı günümüzde uluslararası dayanışma sorunu da irdeleme masasına yatırıldı. Enine boyuna tartışılıp düşünüldü. Ve de tartışılmaya devam ediliyor. İşçi sınıfının uluslararası dayanışması nasıl gerçekleştirilecektir? Günümüze gelinceye kadar, dayanışma, teoride yazıldığı gibi olması gereken gibi sağlanabilmiş midir? Sağlanamamışsa niçin? Geçmişteki doğrulardan, varsa yanlışlardan yararlanıp bugün için uluslararası dayanışmayı en doğru biçimde nasıl gerçekleştirebiliriz?

Dünyanın her yerinde sosyalistler (sosyalist örgütler) sürekli olarak bunu tartışıyorlar. Elbette işçi sınıfının uluslararası dayanışması sosyalizmin diğer sorunlarından ayrı olarak düşünülemez. Bir sosyalistin (sosyalist örgütün) sosyalist düşünceyi kavrayışı, teoriyi uygulama biçimi bir bütündür. Uluslararası dayanışma konusu da bu bütünün bir parçasıdır. Bütünün diğer parçaları, dayanışma sorununu etkileyeceği gibi, dayanışma anlayışı da diğerlerini etkileyecektir.

Denilebilir ki, uluslararası dayanışma sorunu sosyalizmin en eski ve en çok tartışılma konusudur. Hatta bu konu sosyalist düşüncede ilk ve büyük

görüş farklılığının temeli olmuştur. Uluslararası dayanışma, tek ülkede sosyalizmi gerçekleştirmek için âdeta zorlanmış, buna karşı çıkanlar ise hainlikle suçlanmışlardır. Ve giderek yıllar içerisinde etkinliklerini büyük ölçüde yitirmişlerdir.

Uluslararası dayanışma konusu, ikinci dünya savaşından sonra Yugoslavya'nın kominternden ayrılışı ile bir kere daha değişik biçimde gündeme gelmiştir.

Sosyalist düşünürlerin ve yazarların sosyalizmin çeşitli sorunları hakkındaki eleştirileri her zaman görülmüştür. Ancak bunlar belli ve her halde, çok dar bir çevrede etkili olmuşlardır. O yüzden yararları da zararları da son derece sınırlı olmuştur. Fakat, 1960'lardan sonra başlayan ve kitleler önünde yapılan suçlamalar sosyalist düşünceye yeni boyutlar kazandırmıştır. En azından tabular yıkılmış, eskiyle kıyaslanmayacak kadar çok çeşitli görüşler ortaya sürülmüştür. Bu olayın hemen ardından Çin - Sovyet tartışmasının başlangıcı olan mektuplar yayınlanmıştır. Çin - Sovyet tartışması, dünya sosyalist hareketini özellikle düşünce planında çok etkilemiştir. Çeşitli görüş ve eleştiriler kitle yayın organlarında bu olaydan sonra yayınlanmaya başlamıştır. Kitleler önünde yapılan bu tartışmalar, giderek konular ve görüşler bakımından çok çeşitlenmiştir. Bu da sosyalist düşünceyi zenginleştirmiş, şemacılıktan, taklitçilikten uzaklaştırmaya başlamıştır.

Ancak, düşünmek, bir sonuca, bir karara varmak yerine, belli bir görüşü olduğu gibi kabul etmeyi yeğ tutan sosyalistlerle (sosyalist örgütlerle), bu «kolaycı» ları kendi etki alanları içine almak isteyen başka sosyalistler (sosyalist örgütler) de her zaman mevcut olmuşlardır.

Yurdumuzda, sosyalizm, uzun yıllar boyu yabancı dil bilen beş on kişinin âdeta tekelinde kalmıştır. Siyasî partiler yasası, Dernekler yasası ve Ceza yasasıyla yasaklandığı için açık örgütlenme olanağı bulunamamıştır. Yine yasaklar yüzünden hemen hiçbir eser yayınlanmamıştır. Kapital gibi dev bir eserin çevrilmediği pek ender dillerden biri Türkçe olmuştur. Üniversitesi olan, ancak Marx, Engels, Lenin okutulmadan ekonomi, felsefe, sosyoloji diplomaları alınabilen garip bir ülkedir Türkiye. Bu durum elbette Türk düşüncesine damgasını ağır bir biçimde basmıştır.

1961 Anayasasının sağladığı özgürlük ortamında önce Türkiye işçi Partisi kurulmuş, sonra da çeşitli kitaplar Türkçeye çevrilmeye başlanmıştır. Ancak, bu çeviriler gerekli düzen ve çeviri özeni içinde olamamış, daha çok piyasa şartları kitapların seçimine etkili olmuştur. Çevirilerin birçoğu yanlışlar ve eksikliklerle doludur. Bilgilenme olanaklarının böylesine sınırlı ya da saptırılmış, yanlışla sürüklendirilmiş olduğu yurdumuzda sosyalizmin sorunları üzerinde tartışmak, bu tartışmalardan olumlu sonuçlara varmak oldukça güçtür. İşte biraz da bu güçlüğün etkisiyle olacak hemen «kolaycılığa» sapılmış, bütün dünyada yıllardır kol gezen şemalardan birine dört elle sarılmıştır.

Şemacılığa, yıllardan beri karşı olan sosyalist düşünürler, sosyalizmin evrensel doğmalarını Türkiye sorunlarına uygulama çabalarını TİP içinde de sürdürmüşlerdir. İşçi sınıfının büyük ilgi ve sevgiyle karşıladığı Bağımsız Türkiye Sosyalistleri 1968'den bu yana bürokratik sosyalistlere, şemacılara karşı amansız bir mücadele vermişlerdir. Bu uğraşlarının sonucu, 12 Mart deneyi ve dünyadaki sosyalizm tartışmaları etkisini yurdumuzda da gösterdi. Son zamanlarda oldukça gelişen şemacılıktan uzaklaşma, yeni arayışlar içinde olma, geçmişe bahane bulmak değil, onu eleştirme cesareti, dünya pratiğindeki yanlışları bulup çıkarma, Türkiye sosyalist hareketi için çok yararlıdır.

SOSYALİST YOL Uluslararası Dayanışma Ve Bağımsızlık konusunda tartışma açıyor. Dergimize gönderilen yazılar olduğu gibi yayınlanacaktır. Bu tartışmanın Türkiye sosyalist hareketine büyük katkısı olacağına inanıyoruz. Önce ilgili ülkeler, ardından bütün dünyada başlayan Çin-Sovyet tartışmasının, itiraf etmeli ki oldukça seviyesizi, yurdumuzda dergilerde, kitaplarda, hemen yeni hiç bir şey söylenmeden tekrar edilip duruyor. Bu kısır döngüye de son vereceğine inandığımız tartışmanın ilgi göreceğine inanıyoruz.

Tartışmayı başlatırken şimdilik, Uluslararası Dayanışma ve Bağımsızlık konusundaki görüşümüzü kısaca belirtiyoruz. İlerde, tartışmaların gelişmesi sırasında, gerekirse, daha geniş açıklamalarda bulunacağız.

DERGİMİZİN GÖRÜŞÜ

Dünyanın her yerinde işçi sınıfının esas mücadele amacı, teorik olarak aynıdır. Kapitalist sistemin yarattığı işçi sınıfını, bu sistemin çelişkileri, kapitalizme son verdirmeğe itilemektedir. Bundan dolayı işçilerin kardeşçe dayanışmaları, işbirliği etmeleri gerekmektedir. Kapitalizmin türlü yollarda sömürüyü, baskıyı zorbalığı dünya çapında bir sistem haline getirdiği günümüzün emperyalizm aşamasında; çok uluslu ortaklıkların, buyruklarını ülke sınırı tanımadan her yerde, herkese dayattıkları bir dönemde; işçilerin, sade işçilerin değil tüm emekçilerin, geri bırakılmış ülkeler halklarının el ele vermeleri, emperyalizme karşı işbirliği etmeleri bunun en geçerli yolunu bulmaları zorunludur. Ancak hiç kuşkusuzdur ki, uluslararası dayanışma ve işbirliğinin gerçekleştirilmesinde her ülkenin işçileri, (işçi örgütleri) serbestçe karar alırlar. Bu dayanışmanın biçimini sınırını kendileri saptarlar. Emperyalizmle mücadele gerekçesiyle, ya da uluslararası sosyalist dayanışma adına, hiç bir sosyalist devlet, hiç bir işçi örgütü, hiç bir kimse, bir başka sosyalist devlete, ya da işçi örgütüne kendi görüşlerini zorla dayatmaya, kendi çıkarları doğrultusunda bir politikayı zorla izletmeğe yetkili değildir. Özel çıkar gözetmeden yardımlaşma kuraldır. Bağımsızlık kuraldır. Sosyalist devletlerin, işçi örgütlerinin, büyük küçük ayırımı gözetmeden eşitliği,

kuraldır. Zor durumda olana, kendi istiyorsa yardım ve ilerde bir özel çıkar gözetmeden yardım etmek, kuraldır.

Sosyalist Parti, yukarıdaki ilkeleri benimser ve insanlığın ulus toplulukları aşamasını yaşadığını göz önünde bulundurarak, bağımsızlık ilkesinin önemle altın çizer. «Bağımsızlık içinde dayanışma ve işbirliği» emperyalizme karşı mücadele edenler arasındaki, uluslararası ilişkilerin temel kuralıdır.

İşçiler, (işçi örgütleri), kapitalizmle, emperyalizmle, önce kendi ülkelerinde mücadele ederler. Olağan olanı budur. Ve bu mücadelenin yolunu, yöntemini, biçimini, bilim ışığında kendileri saptarlar. Çünkü ülkelerinin gerçeklerini en iyi bilecek, değerlendirecek durumda olan ancak kendileridir. Resmen istenmiş olmadıkça, hiç bir yabancı devletin, ya da örgütün bu mücadeleye katılması söz konusu olamaz. İşçilerin, emekçi halk yığınlarının, kapitalizm ve emperyalizme karşı, kendi ülkelerinde sürdürdükleri mücadelede, sağladıkları her başarı, emperyalizmin gövdesinde bir gedik açtığından, onun köklerinden birini kopardığından, aynı zamanda bu mücadelenin dünya ölçüsündeki bir başarısıdır.

Çeviri eserler 142. ve 162. maddeler

Av. O. Fuat TOPRAKOĞLU

Yargıtay Kararları Dergisinin 5. sayısında Yargıtay I. Ceza Dairesine ait bir karar çıkmıştır. Kararın Esas sayısı 1973/858, karar numarası 1974/1397 dir. Bu karar vahim şekilde hatalıdır. Yargıtay I. Ceza Dairesinin bu kararı TÜRK CEZA KANUNU, Çağdaş Hukuk ve Kültürler ayrı Kabili telif-tir. Hatanın ağırlığı garp kültürü ile teması ve Kültür gelişmesini engellemesindedir.

Sözü geçen Derginin 117-121. sahifelerine alınan karar'ın özeti aynen şöyledir:

K. Marx ve F. Engels tarafından yazılan, sanık tarafından Türkçeye çevrilen «Politika ve Felsefe» adlı dava konusu kitapta aile, din ve mülkiyet müesseselerinin bir ihtilâlle ortadan kaldırılması ile proleter sınıfın egemenliğine kavuşacağı fikri en etkili bir dille açıklanmakta ve propagandası yapılmaktadır. Kitaptaki bu fikirler, objektif bir incelemenin ürünü olmayıp tek yönlü bir biçimde Komünizm propagandası niteliğinde olmasına göre, bilimsel nitelikte sayılmıyacağı açıkça anlaşılmaktadır.

Komünizm propagandası TCK.nun 142. maddesi ile cezai müeyyide altına alınmıştır. Aynı yasanın 162. maddesiyle de yasanın cürüm saydığı neşriyatı nakletmenin cürüm olup failinin aynı cezaya tabi bulunduğu kabul edilmiştir. Diğer taraftan sanık savunmasında Marx ve F. Engels'in fikirlerini benimseydiğini söylemiş olduğundan propaganda maksadı açıkça ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Bu nedenle sanığın cezalandırılması doğrudur.

(765 s. TCK. m. 142/1-6, 162)

(344 s. Anayasa m. 19, 35, 36)

- 1) (SP) Sosyalist Parti Programı, Birinci Bölüm, II — Partinin Dayandığı ilkeler, Ç) Uluslararası Dayanışma ve Bağımsızlık.
- 2) (SP) Sosyalist Parti Programı, Birinci Bölüm.

Halbuki çevri Eserler (konusu Türkiye'deki somut olaylar olmadıkça, konusu doğrudan doğruya Türkiye sorunlarını içermedikçe) 142. madde ile mahkûm edilemez.

Kanımızca bu uygulama bir çok yönden ve tamamen hatalıdır. Türk Ceza Kanununun 142. maddesi «Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmek veya sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmak yahut memleket içinde müesses iktisadi ve sosyal temel nizamlarından her hangi birini devirmek veya Devlet Siyasi ve Hukuk nizamlarını topyekûn yok etmek için her ne suretle olursa olsun propaganda yapan.....» kimseyi cezalandırmaktadır.

Maddeyi iki bölümde düşünebiliriz. Bunlardan biri «her ne suretle olursa olsun» unsurudur. Yazı, resim, (karikatür ve benzeri propaganda biçimlerini teker teker saymanın imkânsızlığı nedeniyle ve yeni çıkacak propaganda kalıplarının, araçlarının madde kapsamı dışında kalmasını önlemek amacı ile bu unsurun maddeye alındığı anlaşılmaktadır. Bölümlerden diğeri ise, «sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmek veya sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmak.....» dan söz eden maddenin arta kalan bölümüdür. Bu bölümlerden biri asıl suç unsurlarını diğeri «Her ne suretle olursa olsun» bölümünde suçun biçimlerini, araçlarını, kalıplarını, suretlerini yansıtmaktadır.

Şimdi 142. maddeye göre bir suçun var olabilmesi için «her ne suretle olursa olsun» unsuru içine giren biçimlerden, kalıplardan birinin örneğin, bir yazının bir karikatür'ün muhtevasını, özünü, konusunu sınıf tahakkümü, sınıfları ortadan kaldırmak, temel propagandası teşkil edecektir. Ancak Propaganda araçlarının, biçimlerinin konusu, özü muhtevası TÜRKİYE'DE bir sosyal sınıfın TÜRKİYE'DE Sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis propagandası olacaktır. TÜRKİYE'DE Sosyal sınıfları ortadan kaldırmak propagandası olacaktır. Memleket içinde yani TÜRKİYE'DE müesses iktisadi ve sosyal temel nizamlardan her hangi birini devirmek propagandası olacaktır. Devlet yani TÜRK devletinin siyasi ve hukuki nizamlarını top tekûn yok etmek propagandası olacaktır. Bu kadarla da bitmez. «her ne suretle olursa olsun» unsuru içine propaganda araçlarının, biçimlerini kalıplarının, yazı, resim ve benzerlerinin özünü, muhtevasının, konusunu «TÜRKİYE'DE var olan, TÜRKİYE'YE özgü, somut diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis propagandası teşkil edecektir. Yoksa kendi tarihimiz bile suç olabilecektir.

Biçim ve öz arasındaki bu ilişkiyi TÜRK Ceza Kanunu açısından mütalaa edersek Dış ülkelerdeki devrimlere, sınıfsal olaylara sosyal olaylara 142. maddeyi uygulama olanağı kalmaz. Çünkü kalıpların biçimlerin içine TÜRKİYE'YE özgü sınıfsal olaylar yerine, somut olaylar yerine dış ülkelere has olaylar yerleştirmiş oluruz. Bu biçim ve öz arasındaki vahdeti, birliği zedeler. Dış ülkelerdeki olaylar Türkiye'ye özgü, somut olaylar değildir. 142. maddenin dış ülkelerdeki olaylara uygulanması halinde Fransız devrimi ile ilgili eserler katıksız suç kapsamı içine girer. Fransanın devrimi sınıfları tasfiye etmiştir. Müesses iktisadi ve sosyal temel nizamları devirmiştir. Devlet siyasi ve hukuki nizamlarını topyekûn yok etmiştir. Fransız devrimi

oldukça kanlı da geçmiştir. Oysa bu devrim Türkiye'de övgü konusu olmuş, klâsik eğitim içine alınmış ve üstelik özlenmiştir. Eğer 142. madde dış ülkelerdeki olaylara uygulanırsa Fransız devriminden söz açan eserler kurulamaz. Maddenin aradığı bütün koşullar ve unsurlar vardır. Çünkü madde devrimleri ve niteliklerini sayıp dökmemiştir. Uzaklık, yakınlık, dostluk, düşmanlık ölçüleri getirmemiştir. Yanlış uygulama yapılırsa dış ülkelerin olaylarını dile getiren çeviri eserlere madde uygulanmağa kalkılırsa uygarlığa mal olmuş kültür eserleri mahkûm olacaktır. Madde Türkiye'ye has müşahhas olayları kapsamı içine almaktadır.

Bu nedenle 142. madde konusu Türkiye'deki somut olaylar olmadıkça çeviri eserler uygulanamaz. Maddenin anti demokratik olduğu hakkındaki tartışmalar ve tenki yapısındaki aksaklıklar bir yana Türkiye'ye has ve müşahhas olmıyan dış ülkeler olaylarına uygulanması içinden çıkılmaz korkunç kültürler ve anayasal hatalara yol açacaktır. 142. maddenin Ceza Hukuku prensiplerine ve maddenin yapısına aykırı uygulanması yargılama yerine siyaset yapmak olacaktır.

Yargıçlar maddenin unsurlarına sıkı sıkı sarılmak zorundadırlar. *Alman Anayasasının yargıçlar ve bağımsızlıkları ile ilgili önemli tarihi gelişme ve geniş tecrübelerle dayanması maddesi:*

«Yargıçlar bağımsızdırlar ve yalnız kanuna bağlıdırlar.» şeklinde dir. (97).

I — Grund gesetz Für Die Bunderrepublik Deutscplan d- Artikel -

Türk Ceza Kanununun 142. maddesi ve çeviri eserler uygulama alanı ve sınırları yönünden Türk Ceza Kanununun 142. maddesinin I. fıkrası üzerinde bir az durmak gerekmektedir. Türk Ceza Kanununun I. fıkrası (Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmek veya Sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmak yahut memleket için de müesses iktisadi ve sosyal temel nizamlarından her hangi birini devirmek veya Devlet Siyasi ve Hukuki nizamlarını topyekûn yok etmek için her ne suretle olursa olsun Propaganda .....) yapmağı suç saymaktadır.

Fıkranın I. bölümü Propagandası yapılacak sosyal olayları, sınıf tahakkümü, bir sınıfı ortadan kaldırmak, temel nizamları devirmek, Devlet Siyasi ve Hukuki nizamlarını topyekûn yok etmek olarak saymış ve sınırlandırmıştır.

Fıkranın 2. bölümün «Her ne suretle olursa olsun» sözleriyle yeni çıkacak biçimlerde kapsamı içine almak üzere sınırları açık tutularak maddede yer almıştır.

Maddenin yapısına göre asıl suç unsurları sınırlanmış, Propaganda biçimleri sınırı açık tutulmuştur. Fıkranın «Her ne suretle olursa olsun» bölümünün açık sınırları yapısı bakımından, sarıh bir suçu belirtmemesi bakımından Propaganda biçimlerini gösteren unsur olarak kabulü zorunludur.

Fıkranın 2. bölümündeki suret sözü görüşümüzü güçlendirmektedir. Ayrıca «Her ne suretle olursa olsun» sözleri sarıh bir suçta da göstermektedir.

Bu basit gerçeğin üzerinde böyle direnerek duruşumun nedeni, uygulamada «Her ne suretle olursa olsun» unsurunun yukarıda açıklanan fonksiyonu gözden kaçmakta, bu biçim unsuru suçlamada asıl suç unsuru imiş gibi telakki olunarak ceza tayin olunmaktadır. Uygulamada «Her ne suretle olursa olsun» biçimi unsurunun sınırsızlığından yararlanılarak, dış ülkelerdeki sosyal olaylarda maddenin içine sokulmaktadır. Bu unsurun sınırsızlığı yazı, resim gibi propaganda araçları yönünden olduğu halde asıl suç unsurlarında bu sınırsızlıktan yararlanmak suretiyle maddeye sokulmaktadır. Yani, maddede sınırlanan suç unsurlarına katkılar yapmaktadır.

Bu katkılar Dış ülkelere özgü sınıfsal olaylardır. «Her ne suretle olursa olsun»dan propaganda kalıpları anlaşılır, sosyal olaylar anlaşılmaz.

«Her ne suretle olursa olsun» unsurunu böylece saptadıktan sonra maddenin asıl suç unsurlarına dönelim.

142. maddenin 1. fıkrasına göre propaganda suçunun var olabilmesi için propagandanın konusunun Türkiye'ye özgü olması, somut olması, toplumun yaşayan sorunu olması ve doğrudan doğruya Türkiye'yi ilgilendirmesi gerekmektedir.

Tarihi olaylar ve dış olayları Türkiye'nin yaşayan, somut olayları değildir. Türkiye'ye özgü olmıyan olaylardır. Doğrudan doğruya Türkiye'yi ilgilendirmiyen olaylardır. Olayların dolaylı yollardan Türkiye'yi ilgilendirmesi Ceza tayininde temel olamaz. 1826 yılında yeniçeri ilga edilmiştir. Olay vak'ayı hayriye diye anılmaktadır. Bu ilga olayını övmek tedir. Ancak Türkiye'nin yaşayan sorunu değildir. Somut sorunu değildir. 142. maddenin 1. fıkrası Türkiye için somut olmaktan çıkmış olayların uygulanamayacağı gibi Türkiye'ye özgü olmıyan olaylardan uygulanamaz.

Abdullah Pulat Gözübüy'ün Türk Ceza Kanununun açıklaması isimli eserinin 2. cildinin 67. sahifesinde 513 sayılı bir bölüm vardır.

Bu bölümde «513-141. maddedeki (MEMLEKET İÇİNDE) unsuru, fiilin hedefinin niteliği ve sınırını belirtmek için kabul edilmiştir. Bu çeşit cemiyetler memleket içinde veya dışında faaliyette bulunabilir ancak hedefleri TÜRKİYEDEKİ nizamları yıkmaktır. Nitekim bu fiiller memleket içinde ve fakat yabancı bir devletin nizamına karşı işlenirse bu maddedeki suç doğmaz zira, 138. maddenin 4. fıkrasında 141. maddeye yer verilmemiştir. Şartları varsa 128. madde uygulanır» denmektedir. Açılma 141. madde hakkında olmakla beraber MEMLEKET İÇİNDE İBARESİ ve suç unsurlarını inceleme bakımından iddiamızı güçlendirmektedir.

Dış ülkelerdeki olaylardan söz açan eserlerin Türkiye'yi etkileyeceği, dış ülkelerdeki olayların Türkiye'deki olaylara benzediği görüşü ile mah-

kumiyet tesisi ceza hukuku prensiplerine aykırıdır. Etkilemek ve benzemek üzerine büyük tartışmaların sürüp gittiği sorunlardır. Ceza tayini kanunun sarıh olarak suç saydığı fiiller göz önünde tutularak yapılır.

Meddedeki «Her ne suretle olursa olsun» unsuru, Türk Ceza Kanunundaki bir çok yerde Biçimsel unsur olarak bulunmaktadır. Bu çeşit unsurlar yerine daha sağlam unsurların getirilmesi aksaklıkları giderebilir. Alman Ceza Kanununun Basın suçları ile ilgili 84. paragrafı «Kim, muhtevaları 80-81 yahut 83 paragraflardaki suç unsurları olan yazılar, resimler v.s.» demek suretiyle sorunu çözmüştür.

Yani her hangi bir maddede unsurları belirtilmiş bir eylemin yazı ile karikatürle, resimle işlenmesi halini başka bir madde göstermiştir. «Her ne suretle olursa olsun gibi müphem unsurlara yer vermemiştir.

Başka ülkelere ait sınıfsal sorunlarla ilgili eserler, hangi nedenlerle suç sayılabiliyor? Çeviri eser, zaman, mekân ve koşullar bakımından ayrı sosyal şartları tartışmaktadır.

Türkiye'de suç sayılması imkânsızdır. Suçlama, benzetme, örnekseme, andırma yolu ile yapılmaktadır. Halbuki bu çeşit akıl yürütme yolu ile karar itası Türk Ceza Kanununun 1. maddesine aykırıdır. Türk Ceza Kanununun 1. maddesi yorum, kıyası yasaklamıştır. 1 madde ile yasaklanan bir husus daha vardır. Analoji, Alman Ceza literatüründe, Analoji yasağındanda söz edilmektedir. Türk Ceza Kanununun 1. maddesi, Alman Ceza Kanununda aynen mevcuttur. (2. paragraf). Bu bakımdan bizdede Analoji yolu yasaktır. Çeviri eserlerin mahkûm edilmesinde bu Analoji yoluna gidildiği aşikâr dir.

Türk Ceza Kanununun 1. maddesi Siyasî davalarda tamamen unutulmakta ve maddenin gösterdiği prensip dışında iddialar ileri sürülmektedir. Türk Ceza Kanununun 1. maddesi «Kanunun sarıh olarak suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez» hükmünü vaz etmiştir. Alman Ceza kanununun 2. paragrafı Türk Ceza Kanununun 1. ve 2. maddesini kapsar biçimde sevk edilmiştir. Alman Ceza Kanununun 2. paragrafının baş tarafında «Eine Tat kann nur bestraft werden, wenn die strafbarkeit gesetzlich bestimmet var.....» demektedir. Bu itibarla Türkçeye «Bir fiil kanunen sarıh olarak cezayı müstelzin olunca cezalandırılabilir» şeklinde çevrilebilir. Alman Ceza kanununa yazılan bir ön sözde (giriş) bu maddenin (Analogieverbot) ile ilişkisi gösterilmiştir. Analogie (öztürkçe sözlük - Ali Püsküllüoğlu - Bilgi Yayınevi) örnekseme olarak sözlükte yer almaktadır. Verbot kelimesinde Türkçeye yasak olarak çevrilebilir. Böylece Alman Ceza kanununun 2. maddesinde belirtilen örnekseme yasağı, siyasî davalarda nazarı dikkate alınmamakta, örnekseme yolu ile davanın isbatına gidilmektedir. Aynı ayrı koşullar altında bulunan ülkelerin aynı devrimi gerçekleştireceği yanlış yorumu yetmiyormuş gibi birde başka ülkelerden alınan örnekler yolu ile örnekseme yolu ile dava isbat edilmek istenmektedir. (Analogieverbot) ile nitelenen Alman Ceza ka-

nunun 2. paragrafına tekabül eden Türk Ceza Kanununun 1. maddesi de etbette örneksemeyi red etmektedir. Örneksemenin en bariz şekilde yanlış uygulandığı yer Tercüme eserleridir. Türk Ceza Kanununun 142. maddesi «Türkiye'de Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıfı ortadan kaldırmak veya MEMLEKET yani TÜRKİYE'DE müesses iktisadi veya siyasi ve hukuk temel nizamlarından birini topyekûn yoketmekten bahsettiği halde başka ülkelerden ve tarihi olaylardan söz açan kitaplar Türkiye'den bahsediyormuşçasına propaganda sayılmaktadır. Burada isbat biçimi Analogie yolu ile yapılmaktadır. Yani başka ülkelerden söz etmek burada bunun yapılmasını istemektir demek istenmektedir. Ve kitabın başka ülkenin şartlarını yansıttığı nazara alınmamaktadır. Bu yol hatalı bir isbat yoludur. Örnekseme ile isbata gidilemeyeceği bu yolun yasak olduğu ve hatalı olduğu hesaba katılmamaktadır. Analogie yolu ile neticeler çıkarmanın hatalı olacağı düşünülmemektedir. Bu davada da tutulan yol budur. Aynı koşullar içindeki ülkeler alınmakta ve aynı uygulamaya gidileceği ileri sürülmektedir. Analogie yolu ise ceza hukukunda yasaklanmıştır.

Analogie'nin bilimsel anlamı bu yolda akıl yürütmenin vehametini açıklayıcı niteliktedir.

Yukarıda açıklama ile, Ceza Hukukunda Analogie ile hüküm itasının, çok vahim bir davranış olduğu meydana çıkmaktadır.

Analogie ile Akıl yürütme:

Analogie ile yapılan Akıl yürütmede, CLAUDE BERNARD'ın yaptığı şu işareti yerinde bir ihtar sayılır. «Bütün Akıl yürütme şekilleri içinde hak verilmesi en güç, Analogiedir. Zira Bilgin için uygulanması en tehlikeli, insanların bir çokları içinde en tahrik edici budur. (Mantık, Sahife 90 Hatemi Senih Sarp 1963.)

Matematikte sayılar ve şekiller arasında kesin bir aynılık ve eşitlik vardır ..... Analoji varlıklar ve hâdiseler arasında tam benzerliklere değil, cüz'i ve az benzerliklere dayanır. Eksik ve az çok göze batmayan benzerliklerle meşgul olur. Onun için benzemek yerine Analoji (ANDIRMA) terimi kullanılır.

(Mantık, Osman Pazarlı Sahife: 76. 1955.)

Bu durumda çeviri eserlerin Türk Ceza Kanununun 142. maddesine göre tecziyesinin imkânsızlığı karşısında Türk Ceza Kanununun 162. maddesine dayanılarak suç sayılması hata üstüne hata işlemektedir. Zira Türk Ceza Kanununun 162. maddesi «Kanunun Cürüm saydığı neşriyatı nakletmek başlı başına bir cürüm olup faili aynı cezaya tabidir.....) unsurunu içermektedir. Demekki bir eser 142. maddeye göre suç unsurlarını ihtiva edecek 142. maddeye göre suç sayılacak. Bu husus sabit olduktan sonra KANUNUN SUÇ SAYDIĞI NEŞRİYAT NİTELİĞİ KAZA-

NACAKTIR. Yukarıda açıklandığı gibi çeviri eserler 142. maddeye göre suç sayılmıyor ki, kanunun cürüm saydığı Neşriyat vasfını kazanmıyorki 162. maddenin uygulanması gereksin. 162. maddeye göre suç sayılabilmek için önce ait olduğu madde içinde suçun tevekkün etmesi gerekmektedir .162. maddedeki «Kanunun cürüm saydığı» unsuru bunu amirdir. «Somut Türkiye olaylarını ve doğrudan doğruya Türkiye sorunlarını içermeyen» çeviri eser 142. madde içinde mütalaa edilemeyeceğine göre «Kanunun cürüm saydığı» sıfatını kazanmaz ve dolayısıyla 162. maddedeki suç olan neşriyatı nakil söz konusu edilemez.

**SOSYALİST PARTİ GENEL BAŞKANI
MEHMET ALİ AYBAR, ULUSLARARASI
İKİ KONGRESİNE ÇAĞRILDI**

Sosyalist Parti Genel Başkanı Aybar İtalya ve Fransa'da toplanacak iki Uluslararası konferansa davet edilmiştir.

İtalya'nın Faşizmden kurtuluşunun 30. yıldönümünü kutlamak için, «Uluslararası Sosyoloji Birliği» ile «Akdeniz Sorunlarını İnceleme Enstitüsü» (İSPROM) nün 3-5 Aralık 1975 günleri Gagliari şehrinde ortaklaşa düzenledikleri, «Akdeniz Çerçevesinde Ulusal Kurtuluş ve Karşı koma hareketleri» konusundaki seminere çeşitli ülkelerden bilim adamları politikacılarla birlikte Aybar'da davet edilmiştir.

SP Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar, seminerde, «Türkiye'de kurtuluş hareketleri ve bürokrasinin rolü» adlı bir tebliğ sunacaktır.

Aybar'ın davetli olduğu ikinci konferans, Vietnam savaşı sırasında Amerika'yı Jenosid suçu ile yargılayan Bertrand Russel mahkemesinin devamı olan «Bertrand Russel Barış Vakfı»nın Portekiz'le ilgili olarak Paris'te düzenlediği konferanstır.

Bu konferansın amacı, Portekiz devrimini savunmak, NATO'nun ve daha başka karşı devrimci kurul ve kuruluşların Portekiz devrimini sabote etmek için giriştikleri çevirme hareketlerini açığa vurmaktır. İşçi örgütlerini ve işçilerin, köylülerin, bahriyelilerin, askerlerin halk iktidarını ve bu iktidarın denetimi yolundaki siyasal hareketini savunmaktır.

14-15 Aralık 1975 günleri toplanacak olan bu konferansa Aybar'dan başka çeşitli ülkelerden birçok ünlü bilim adamı sanatçı ve politikacı çağırılmıştır.

Paris konferansına çağrılı olanların bazıları şunlardır:

Ünlü İngiliz ekonomisti Maurice Dobb, Prof. Rene Dümont, Ünlü filozof Hengri Lefevre, üçüncü dünya ülkeleri uzmanı Pierrejale, tanınmış biyolojist Moxel Prenan, Fransız komünist partisi ileri gelenlerinden Leo Mataraso, Maxsim Rodinson, Louis Valoln ve ünlü Matematikçi Laurent Schwartz.

Konferansın gündeminde ise:

1 — Portekiz devrimi hakkında doğru haber yayacak bir merkez oluşturmak,

2 — Portekiz işçilerine, köylülerine ve askerlerine gerekli yardımları sağlamak,

3 — Anglo ve Timor'da kurtuluş hareketlerini boğmak için tezgâhlanmış olan müdahaleleri açıklamak,

4 — Portekiz devrimini baltalamak için harekete geçmiş olan gerici güçlerin çevirdiği manevraları açıklamak,

Konuları vardır.

«SOSYALİST PARTİ GENEL BAŞKANI MEHMET ALİ AYBAR, TEP GENEL BAŞKANI MİHRİ BELLİ'NİN TUTUKLANMASINI ŞİDDETLE KINADI»

MC İktidarı, Anayasa Mahkemesinin anayasa dışı ilân ettiği Devlet Güvenlik Mahkemelerini Demirel'in bu konudaki açıklamasından anlaşıldığı üzere, daha bir yıl faaliyette tutmaya kararlıdır. Amacı, kuruluşu bakımından MC İktidarına bağlı olan bu mahkemeler aracılığıyla, demokratik faaliyetleri engellemek ve özellikle solu baltalamaktır.

TEP aleyhine başlatılan koğuşturma ve bu partinin genel başkanı sayın Mihri Belli hakkındaki tutuklama kararı, MC iktidarının ard niyetlerini bir kere daha açığa çıkarmıştır. İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi siyasal partilerin anayasa güvencesi altındaki dokunulmazlığı çiğnemekte herhangi bir sakınca görmemiştir.

Gerçekten de, anayasamızın 57. maddesi açıkça hiçe sayılmıştır. Bu maddeye göre: «Siyasî partilerin kapatılması hakkındaki davalara Anayasa Mahkemesinde bakılır ve kapatma kararı ancak bu mahkemece verilir.» Oysa, İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi TEP'in kapatılmasıyla sonuçlanabilecek koğuşturmaya başlamıştır. Çünkü TEP hakkında uygulanmak istenen ceza kanununun 141. maddesi, suç sabit görüldüğü takdirde, bu partinin kapatılmasını gerektirir. Gene, bunun gibi TEP merkez organlarının karar defterlerine Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından el konmak istenmesi aynı sonucu doğurabilecek bir işlemdir.

Bir parti genel başkanının pervasızca tevkif edilmesiyle, «ister muhalefette olsunlar, ister iktidarda, demokratik rejimin vazgeçilmez unsurları sayılan» siyasal partilerin, MC iktidarı indinde hiç bir ağırlık taşımadıklarını gösterir. Demokrasiyle en küçük bir saygı besleyen bir iktidar, bir parti genel başkanını sabıkalı bir yankesici gibi tevkif ettiremez. Bu baylar, nutuklarında demokrasiye, hakka, hukuka ne kadar övgü yağdırırlarsa yağdırırlar yaptıkları işler asıl maksatlarını apaçık ortaya koymaktadır.

Anayasa Mahkemesinin devre dışı bırakılmak istendiği çok partili demokrasi rejiminin işlemeze hale getirilmek istendiği anlaşılmaktadır. Ve bunun için üyeleri hükümetçe tayin edilmiş olan Devlet Güvenlik Mahkemelerinin vasıta edilmek istendiği görülmektedir. Anayasamızın tabii hâkim ilkesi çiğnenmektedir. MC iktidarı, parti kapatmayı kolay bir iş haline getirmek, adı bir zabıta vakası düzeyine indirmek çabası içindedir. Hedef hukuka bağlı devlet ilkesidir. Hukuk çiğnenmek isteniyor.

Ve hukukun çiğnenmesi olağan hale getirilmek isteniyor.

Yüreğinde hukuka saygı taşıyan herkesi bu oyunların karşısına cikilmeye çağırıyoruz.

Her namuslu vatandaş, demokrasiye kasetmek isteyen faşistlerin karşısına dikilmelidir.

Emekçi halkımız, yurtsever aydınlarımız, gençlerimiz faşizmi sindirecek güçtedirler.

«Hukukun kapsamı daima sınıfsal koşullardan doğmaktadır.»
(K. Marx)

GENEL ANLAMDA FAŞİZM

Hasan ALTINYÜREK

Günümüzde Faşizmle mücadele deyince; ülkemiz şartlarında, emperyalizm ve kapitalizmle mücadeleyi de içerir. Hele problemlerin birbirivle bağlantılı olduğundan ve birbirinden ayrı çözülemeyeceğini bildiğimizden, açıklamak istediğimiz faşizm konusu, her olay gibi değişik yaklaşımları olan geniş bir konudur.

Yazımızın amacı, faşizmle mücadelede Türk soluna yeni yaklaşımları getirmek ve daha ayrıntılı düşünme ve araştırma ortamı yaratmaktır.

Faşizmin bence iki türlü tarifini yapmak mümkün;

- 1 — *Emperyalizmin bir alt ürünüdür. Başka bir deyimle; Zorda kalınca, mücadeleyi demokratik kuralları dışına çıkarma (veya kaybetmek üzere olan tarafın masayı devirmesi.)*
- 2 — *Hangi rejimin ürünü olursa olsun, insan hak ve özgürlüklerine baskı.*

Fakat, bizim güncel sorunumuz olan, faşizmin birinci tarifinde olduğu gibi; Emperyalizmin alt ürününe karşı mücadeledir. Ne var ki, ileride de görüleceği gibi faşizmin iki tarifi de birbirine içiçe bağlantılıdır.

GÜNÜMÜZDE EMPERYALİZM

Emperyalizm, eski ve temel tanımlamasına göre, kapitalizmin bir üst aşaması. Kapitalizm'in, Teknik ve sermaye ihracı sömürü düzenini kendi ülkesinin dışına taşıması.

Günümüzdeki görünümü ise, temeli aynı kalmakla beraber biraz değişik. Emperyalizm'in karşısında ondan bağımsız olan sosyalist blok, Em-

peryalizm'e karşı kurtuluş mücadelesi vermiş üçüncü dünya devletleri. Ve, emperyalizmin dünya için yaptığı güç dengesi hesapları veya Sovyetler Birliği ile yaptığı super Devlet hesapları.

Görülüyor ki, emperyalizm sömürünün ötesinde her ülkeyi ayrı gayeler veya tüm gayeleri için kullanmakta. Örneğin; Orta doğuda petrol hesapları ile bir İsrail devletini kalkındırabiliyor. Uzak doğuda, Japon ekonomisini ayakta tutabiliyor. (1972 senesinde A.B.D.'nin Japonya'dan yaptığı ithalât Japon ihracatının yüzde 40'ını kapsıyor. Japon ekonomisini ayakta tuttuğu gibi bu yolla bağımlı kılıyor.) Sovyet bloku karşısında Batı Almanya'yı kalkındırıyor...

Demek ki, emperyalizm süper devlet hesabı içinde, menfaatlerine uygun şekilde yalnız sömürü ile açıklanamayacak düzeyde ilişkilerini sürdürüyor.

Emperyalizmin hesaba kattığı diğer bir husus, ilişkisi bulunduğu ülkelerin iç yapılarıdır. Ülkelerin iktidarında olan sınıfların millilik durumu, emekçi sınıfların örgütlü muhalefetinin etkinliği, o ülkenin demokratik geleneği, faşizme yakın sınıfların güçlülüğü, demokratik güçler dengesi; Emperyalizmin o ülkeyi hangi amaçlarla kullanacağı ve ne kadar sömürebileceğine ölçüdür.

DEMOKRATİK HAKLAR

Ülkelerin iç yapılarındaki güçler dengesi; hakim sınıfların, iktisadî dar boğazlara girdiklerinde veya başka bir deyimle, iç ve dış rastlantılar uyumluluk gösterdiğinde ilerici güçler ve emekçi sınıflar, demokratik hak ve özgürlükler elde eder.

Biraz daha konuyu açarsak; Gelişen üretim ücretleri karşısında, bu güçlere çerçeve olamayan üretim ilişkileri, sosyal patlamalara sebep olur. Hakim sınıflar demokratik haklar vermeye mecbur kalır. Kendilerine ters bile düşse bazı kurumlar getirmeye mecbur olurlar. Demokratik haklar, hakim sınıflar açısından, sınıflar arası geçici mütareke niteliğindedir. Bir ara anlaşma gibidir. Fakat bu haklar, ilerici güçler ve emekçi sınıflar açısından, geriye dönüş yapmamak için konmuş temel taşlardır.

Ancak bir noktada yanılmamak gerekir. Çünkü; «kesin bir iktisadî bunalım, özgürlüğe olduğu kadar, barbarlığa da yol açar» diyor ünlü düşünür Rich (Wilhelm Rich, Faşizmin Kitle Ruhu Anlayışı, s. 48, P. 24)

İktisadî bunalıma giren toplumlarda, hakim sınıflar; ilerici güçleri, emekçilerin ekonomik ve siyasal örgütlerini birbirine düşürüp, güçleri bölerek bunalıma girmek isterler. İlerici güçlerin en küçük zaaflarından faydalanırlar. İlerici güç ve ilerici partilere düşen görev «Hakim sınıflar ile demokratik güçler dengesini doğru hesap etmek ve demokratik güç birliğini bozacak, eylem ve sloganlardan kaçınmaktır.»

Dünya tarihi ve ülkemiz yakın tarihi bu hataların nelere sebep olduğunun en güzel kanıtıdır. Basit bir örnek verirse; (Bir tavla oyunu vardır, iki tavlının başına 4 kişi oturur, bir çift zarla iki grup tavla oynar. Aynı gelen zarlar, bir tarafın yenilmesine yol açarken, aynı safta diğer kişi galip gelebilir.) Bütün mesele rastlantıları olumlu yönde değerlendirmedir.

Bizlerde, çoğu kere hatalara düştüğümüz tahlil alışkanlığı var; her olayın bizim lehimize sonuçlanacağını düşünürüz. Doğrudur aslında, tarih bizden yana, kapitalizmin açmazları bizden yana, fakat bu çelişkiler içinde ortaya çıkan bilinç var. İşte bütün mesele bilinci iyi değerlendirmekte.

Faşizmin diğer tanımını yaparsak, «Hakim sınıfların iktisadî bunalım zamanlarında, ilerici güçlerin zaaflarından yararlanıp, orta sınıflarla bütünlendiği ölçüde, demokratik hakları ortadan kaldıran bir baskı rejimidir.» Tarihten de anlaşılacağı gibi, «Hakim sınıfların, orta sınıflarla bütünlendiği ölçüde» bu noktaya dikkat etmek lâzım. Faşizmin tarihini biraz araştırırsak orta sınıflarla bütünlüşmede, bazı ipuçları bulma olanağı var. Muhakkak tarih tekerrür etmez, tarihteki olayları günümüze ölçü yapamayız. Fakat tarihi iyi değerlendirmek bir devrimci için temel koşuldur.

«Gerçekliğe gerici açıdan bakan anlayış, ne çelişkilere aldırır ne de gerçek olgulara, Gerici siyaset; evrime karşı çıkan bütün toplumsal güçlerden, kendiliğinden yararlanır. Bilim; gerici güçler karşısında mutlaka üstün gelmeleri gereken devrimci güçlerin hepsini bulup ortaya çıkarmadıkça, siyasal gericilik bu oyununu başarı ile sürdürecektir.» (W. R. a.g.e S. 38 P. 19)

ALMAN FAŞİZMİ

İkinci dünya savaşının nedenlerinden olan, Alman faşizmi faşizmin geliş nedenlerine, kendisine geniş bir kitle bulmasına bu kitledeki düşünce zeminiyle nasıl bütünlendiğine tekrar bakmakta yarar var.

Birinci dünya savaşından yenik çıkan Almanya'nın güçlü sanayi, pazarlarını kaybetmiş bulunuyordu. Pazar kaybetmenin doğurduğu, mal birikimi, iktisadî bunalıma yol açtı, Almanya'da büyük iktisadî kriz başladı. Bunda; işçi sınıfının örgütlü ve sınıf bilincinde oluşu, doğusunda Sovyetlerin kurulmuş olması, sosyal patlamayı yoğunlaştıran etkenlerdi.

O dönem Avrupa'yı kasıp kavuran iktisadî buhranlar, I. Dünya savaşının peşisıra gelen ulusal kurtuluş savaşları, birinci dünya savaşını galip bitirenlerin bile aslında mağlup olacaklarının belirtiydi. Emperyalizm'in yürüttüğü pazar savaşı; Rus çarlığının yıkılmasına Sosyalist bir devletin oluşmasına sebep olmuş bu da yetmiyor gibi kendi içlerinde emekçi sınıflarda bilinçlenme hızlanmış, işçi siyasal teşekkülleri en güçlü örgütler haline gelmişti.

Diğer yandan örneğin, Almanya'da iktisadî buhranla doğru orantılı

Naziler gelişmeye başladılar. Nazilerin başlangıçtan iktidara geçene kadar ki halktan aldıkları oy şöyle;

1928 senesi	0,800	Milyon
1930 senesi	6,400	»
1932 senesi	13,000	»
1933 ocak	17,000	»
1933 sonbahar	19,000	»

1930'da ilk büyük zaferlerinde ise oy aldıkları kitlenin içinde proletarya sayılacak kişilerden aldıkları oy 3 milyon dolayında bu oyların yüzde 60-70'i dar gelirli memur yüzde 30 - 40 işçi oylarıydı.

1930 yılında bir Alman gazetesinde Karl Radek imzalı bir yazı şöyle diyor:

minin ikinci yerini tutan bu partinin adını anmayışları son derecede anlamlıdır. Bu parti püskürtücü güçlerin etkisiyle, denizin ortalık yerinde ansızın boy gösteren bir ada gibi birdenbire ortaya çıkıvermiştir.» (Deutsche Wahlen Roter Aufbau Ekim 930)

Faşizm, bildiğimiz kadarıyla baskı rejimidir. Nasıl oluyor da bu baskı rejimi oyla iktidar olabiliyor ve bir ada gibi denizin ortasından çıkıveriyor?

«Faşizm yüzde yüz gerici bir kavram gözükmez, devrimci duygularla, toplumsal kavramların yoğrulmasıyla vücut bulur. Bir askerî yönetim hevesinden öte uzun zaman devlet etme olanağını içinde barındıran devlet idaresidir.» (W. R. a.g.e. S. 11 p.20)

Almanya'da Hitler'in böyle birdenbire ortaya çıkmasında ve Alman halkı içinde zemin bulmasını bazı ana faktörlerde toplamak mümkün.

1) SOVYET DEVRİMİNİN ALMAN ORTA SINIFLARINA OLUMSUZ ETKİSİ

1928 senesinde Moskova'da toplanan sendikalar birliğinde Dimitrof şöyle konuşuyordu:

«Faşizm, mahallî, geçici, muvakkat bir oigu olmadığını bilmeliyiz. Faşizm, Emperyalizm ve sosyal devrim çağında kapitalist burjuvazinin sınıf egemenliğinin ve diktatörlüğünün bir sistemidir. Emperyalist savaştan ve ekim devriminden, Sovyetler Birliğinin 10 yıllık varlığından ve bu etkenlerin, proletarya, köylü kitleleri ezilen uluslar ve sömürge halkları üzerindeki devrimci muazzam etkisinden sonra burjuvazi halk kitlelerini kendi sınıfsal egemenliği altında uzun süre tutamayacak ve parlamenter demokrasinin eski yöntemleri ve formülleriyle kapitalist istikrar ve rasyonalizasyon so-

runlarını çözümlenemeyecektir. Bu durumda burjuva için tek çıkar yol kitlelere faşizme boyun eğdirmektir. Faşizm burjuvazinin sınıf egemenliğinin son aşamasıdır.»

Dimitrof Sovyet devriminin Avrupa'daki proletarya üzerindeki muazzam devrimci etkisinden bahsediyor. Oysa o tarihlerde Alman Komünist partisi dışında bırakılan bir başka devrimci şöyle diyor:

«19 uncu yüzyıl marksistleri sınıf bilincini yalnız kol işçilerine saklıyordu, bunların karşısınaysa aynı derecede vazgeçilmez daha başka işlerle uğraşan, Aydınlar, küçük kentsoylular diye nitelediği öbür emekçileri koyuyordu, oysa bu uğraşlar olmadan toplum işleyemezdi. Bu basmakalıp toplumsal evrim tarafından aşılmış, karşıtlık Alman faşizminin yengiyeye ulaşmasında geniş ölçüde katkıda bulunmuştur.» (W. R. a.g.e. S. 24 p. 1)

Sovyet devrimi ve Avrupa'daki komünist partilerinin Sovyet modelini kendi ülkelerinde uygulamak istemeleri «Her ülkenin kendine özgü koşulları» unutulmuş ve atılan sloganlarla Marks'ın proletarya içine kattığı diğer ücretliler hareketin dışında itilmişti Marks'ın «Her ülkenin proletaryası önce kendi burjuvasıyla hesaplaşır» sözü unutulmuş, «Bütün ulusların işçileri birleşsin» sloganları proletaryanın içine katılması gereken ücretlilerin, küçük burjuvaların kültürlerine ters düşmüş bu sınıf ve tabakalar, hakim sınıfların yanında yer almışlardır.

2) KOMÜNİST PARTİLERİN SOVYETLERE BAĞIMLILIĞI

Sovyet komünist partisinin ülkesinde iktidarda olması, ülkelerinde iktidarda olmayan komünist partileri üzerinde kendiliğinden baskı yaratmıştı. Oysa bu kendiliğinden olan baskı, emir, direktif almaya hatta komünist partilere başkan tayin etmeye kadar varmıştı.

Umudunu Sovyetlere bağlayan komünist partileri oyalanadursun, Sovyetler Birliğinde: «Tek ülkede sosyalizm» ve «Birden fazla ülkede sosyalizm» tartışmaları yapılıyor. Tek ülkede sosyalizm tezi ağır basıyordu. Proletarya diktatörlüğü adına parti dktatörlüğü hüküm sürmeye başlamıştı. Marksist bilim doğmalştırılmış, kısır felsefe haline sokulmuştu. Bu yüzden Marksizmi yorumlamak katkıda bulunmak imkânsız hale gelmişti. Bu hem Sovyetlere bel bağlayan Avrupa komünist partilerinde imkânsızdı. En ufak eleştiri hemen damgalanıyor, sapma ile suçlanıyordu. (Ayrıntılı bilgi için: sos. Yol dergisi sayı 5.)

Avrupa komünist partilerinin yalnız tutumu, Sovyetlere bağımlılığı, Avrupa'da geniş halk yığınlarını faşizme malzeme yapmıştır.

Sınıfının özgürlüğünü kazanmasını kendisine görev sayan devrimci büyük bir mesuliyeti de sırtlanmış demektir. Devrimin başarıya veya ba-

şarısızlığa uğraması o siyasî örgütün omuzlarındadır. En az hata yapma zorunluluğu vardır. Yoksa zindanlarda çürümek, kurşuna dizilmek, hataların üzerine sünger çekmez. Çünkü her yapılan hata milyonlarca emekçinin ölümüyle sonuçlanmıştır.

Faşizm bile her ülkenin kendine öz şartlarına göre başa geçmiş sonra birbirlerine yardım etmiştir. Emperyalizm her ülkenin kendi yapısına göre bukalemun gibi şekil değiştirirken, sol güçler tahlil yönünden gerici yöntemlerin bile ardında kalmıştır. Oysa 1890 senesinde Engels bile daha tamamlanmadık çok işleri olduğunu söylüyordu. Bunları araştırmak onlardan sonra gelen Marksistlere düşüyordu. Katkıda bulunmak şöyle dursun, canlılığı bile gitmişti, durgun kalıplar haline getirmişlerdi. Bakın Engels ne diyor:

«Marks ve bir ölçüde ben, gençlerin bazen olayların ekonomik yanına gereğinden fazla önem vermelerinin sorumluluğunu taşıyoruz. İşin bu yanını inkâr eden rakiplerimizin karşısında, onların inkâr ettikleri ilkenin altını çizmek gerekiyordu. Karşılıklı etkileşime katılan diğer etmenlerin yerini belirtecek zamanı fırsatı ve yeri her zaman bulamıyorduk. Fakat tarihin belirli bir dönemini analiz etmek gerektiğinde yani pratik uygulamada iş değişiyordu ve hata yapılmıyordu.» (Engels, Joseph Ploch'a mektup, 21.9.1890)

3) ALMAN BURJUVA SINIFININ SOLUN HATALARINDAN İSTİFADE ETMELERİ

Alman burjuvazisi iktisadî bunalım yüzünden ve sınıf bilincindeki sendikalar ve sol partilerin etkinliğinden her şeyini kaybetmek üzereydi. Tek umutları Nazilerdeydi, onların gelişmesinde ve devrimci güçlerin bölünmesindeydi. Fakat solun hataları onlara bu olanakları verdikten sonra bir de geniş halk yığınlarını verdiler. Alman faşizmine yapılacak bir iş kalıyordu. Geniş halk kitlelerini harekete geçirmek, onlar da bu işi yaptılar. Yüzyılların ürünü olan halkın toplumsal kültürünü kullandılar. Bakalım:

«... Halk yığınlarının frengiye tutulmasının en belirginini çocuklarımızda kendini göstermektedir. Çocuklarımız ruhsal yaşamımızın adım adım karşı konulmaz bir şekilde zehirlenmesinin en acıklı ürünüdürler. Ana babalarının kusurları çocuklarımızda dışa vurur...»

«... Köylü sınıfını ulusun en sağlıklı temeli olarak saklamak bile son derece önemlidir. Çektiğimiz acıların çoğu kentle köylerde yaşayan halk arasındaki sağlıksız ilişkilerden gelmektedir. Küçük ve orta köylülerden oluşan sağlıklı bir katman, öteden beri bugün düştüğümüz toplumsal hastalıklara karşı en iyi korunma aracı

olagelmıştır. Ayrıca bu sınıf, kendi iç iktisadî çevrimi içerisinde bir ulusun günlük ekmeğini sağlayabilmesinin de en etkili aracıdır. İşleyim ve tecim sanayii ve ticaret hastalıklı başatlıklarını, hakimiyetlerini yitirmekte, ulusal gereksinimlerle ürünler arasında kurulan dengeye dayalı iktisadî yaşamın genel çerçevesi içerisinde kendilerine düşen yeri almaktadırlar...»

«... Ayrıca ben sağlıklı bir köylü sınıfının korunup geliştirilmesinin toplumsal hastalıklara ve halkımızın ırksal çöküntüsüne karşı en iyi çare olduğu kanısındayım...» (Hitler - Kavgam)

Halktaki yüzyılların toplumsal ürünü olan kültürü, cömertçe kullandılar. Fakat asıl kabahat «Tohum atacıkları tarlayı onlara verenlerindi.»

Sonradan koskoca ikinci dünya savaşını (Marksist bir tahlille) Alman halkının çılgınlığı ile, sosyal demokratların dönemliğine bağladılar. Halbuki kitapları hâlâ Sovyetler Birliğine sokulmayan bir ilim adamı 1933'te şöyle diyordu:

«Akılcı bir düzen içinde gittikçe yoksullaşan emekçi kitlelerin toplumsal durumlarına bakarak, daha keskin bir bilince ermeleri, çektikleri sıkıntıyı ortadan kaldırmaya girişmeleri beklenirdi. Aynı biçimde, iyice yoksul bırakılan işçinin kendisine uygulanan kötü işlemlere başkaldırması ve kendi kendine: Topluma yararlı iş yapan benim, toplumun geleceği öncelikle bana bağlı onun için üzerime düşen görevlerin sorumluluğunu kendim yükleneyeceğim. Demesi gerekirdi. Bu durumda işçilerin bilinci toplumsal durumlarına tıpatıp uyardı.

Marksçı bu tutuma sınıf bilinci adını veriyordu oysa, kitlelerin toplumsal durumlarıyla bu durumun bilincine varışları arasındaki boşluk, onların toplumsal durumunun iyileşmesine değil kötüleşmesine yol açmıştır. Faşizmin yanı sıra en acımasız siyasî gericiğin iş başına gelmesine en büyük yardımcı yoksullaşan halk kitleleri yapmıştır.» (W. R. a.g.e s. 42 p.8)

Hata Marksın değildi şüphesiz. Bakın Marks ne demiş?

«Devrimcinin görevi, insanı etkileyen bütün durum ve koşulları değerlendirmektir.» (Marx, Marksizmin anah. Garudy)

Yine Wilhelm Rich'den dinleyelim...

«Aç adam hırsızlık yapıyor, veya ücretleri yetmiyen işçi grev yapıyor, bunun sebebi iktisadidir. Fakat neden? Birçok aç insan hırsızlık yapmıyor, veya neden yüzbinlerce ücretli işçi greve gitmiyor? Bunun da araştırmasını yapmak gerek.» (W. R. a.g.e s. 52)

Diyelim ki, o zaman, sol böyle düşünüyordu. İnsanlar mevcut şartlara göre düşünür v.s. Böyle bir varsayım ile Emperyalizm devamlı düşün yönünden, rastlantıları kendi lehine çevirme yönünden, bizden önde gidecek de-

mektir. Emperyalizm kaba bir benzetme ile boksör Muhammet Ali gibi her ravunutta taktik değiştirirken, yıllarca solun stili eski model kalmadı mı? İkinci dünya savaşından tam 24 yıl sonra Fransa'da Garudy şöyle diyor:

«Artık yeter... Tam 50 yıl halkımıza Sovyetlerde devrimin nasıl yapıldığını anlattık.» (R. Garudy Sos. dönemeci kitabı)

ÜLKEMİZDE FAŞİZM TEHLİKESİ VE DEMOKRATİK HAKLAR:

Faşizm... Neye karşı faşizm? Bu güne kadar alınmış demokratik haklara. Bu demokratik hak ve özgürlükler bir toplumsal birikim sonucu alınmadı mı? Evet... Daha incelememizin başında şöyle diyorduk.

«Gelişen üretim güçleri karşısında, bu güçlere çerçeve olamayan üretim ilişkileri, sosyal patlamalara sebep olur. Hakim sınıflar demokratik haklar vermeye ve kendilerine ters bile düşse bazı kurumlar getirmeye mecbur olurlar. Başka bir deyişle demokratik haklar hakim sınıflar açısından bir ara anlaşma gibidir. Fakat aynı haklar, ilerici güçler ve emekçi sınıflar açısından geriye dönüş yapmamak için konmuş temel taşlardır.» ,

İşte... Faşizm, yeni bunalım dönemlerine girmek üzereyken, ki... «Keskin bir iktisadî bunalım özgürlüğe olduğu kadar, barbarlığa da yol açar» (emekçilerin zaman içinde elde ettikleri hakların burjuvazi tarafından emekçilerden geri almak için yaptıkları uğraşa faşizm diyoruz) Ve... Faşizm, hakim sınıfların orta sınıfları yanlarının aldığı ölçüde etkili ve gaddar olur. Şimdi ülkemizde zaman içinde elde edilmiş demokratik haklara bakalım

AŞATÜRK DÖNEMİ :

Bu dönem elde edilmiş haklar, çoğu kez, tepeden inme «lütuf» gibi gözükür. Çoğu kez yakınmışızdır. Bu haklar verilmese idi de zorla halk alırdı diye, (medeni kanun, inanç özgürlüğü. Kadın hakları) Oysa bu haklar hiç de tepeden inme verilmemiştir. Bir devrim üç yönü ile gelmiştir. (politik, ekonomik, ideolojik)

Çünkü; 1 inci dünya savaşı sonunda emperyalizmin işgali altındaki yurdumuzu düşmanlardan temizleyecek en örgütlü güç Osmanlı kapıkulu sınıfıydı. Onun önderliğinde yapıldı kurtuluş savaşımız. Nasıl toparlandı kapıkulu sınıfımız? Nasıl etkin güç haline geldi? Onları etkin güç haline getiren devrimlerinin üç ana özü idi Siyasal iktidar ellerinde olacaktı, Dolayısıyla Ekonomik güç ellerine geçecekti ve ideolojileri (batılılaşmak, laiklik, milliyetçilik vs.) Toplumsal evrim onu gerektiriyordu. Kapıkulu (Bürokrasi) sınıfımız ülkemiz tarihinde kendine düşen görevi yapmıştır. İşte... Bu dönem gelen demokratik haklar, Bu devrimin getirdiği haklardır.

Özet olarak:

- 1 — Eğitimde müsbet ilimlerin hakim olması ve eğitimin yaygınlaşması (yeni yazı)
- 2 — Avrupa medenî kanununun kanunlarımıza aktarılması
- 3 — Dinle devlet işlerinin ayrılması
- 4 — Temel hürriyetlerden küçük bir bölümü (seyahat hürriyeti, kanun önünde eşitlik, vs.)

ÇOK PARTİLİ DEMOKRASİ DÖNEMİ :

Yukarıda sayılan özgürlüklerle Türk bürokrasisi, gelişen üretim güçlerine 1946 senesine kadar çerçeve olabildi. O yıllarda biten 2 İnci Dünya Savaşı ve ülkemiz içinde palazlanan kıtlık günlerinin zenginleri bu zenginlerin toprak zengini ile bütünleşmeleri yenik düşen Alman faşizm'i karşısında batı toplumu yanında yer alışı, Yani iç ve dış raslantı uyumluluğu çok partili döneme geçmemize neden oldu. Bu dönemde hangi özgürlükler geldi?

1 — (sola kapalı da olsa) Çok partili demokrasi, cumhuriyet tarihinde muhalefet alışkanlığı, halkımıza oyla hükümet devirme ve yaşantısını değiştirme alışkanlığı geldi.

2 — Üretim güçlerini dizginleyen, muhafazakârlar yerine üretim güçlerini geliştirmeye yatkın liberal zihniyet geldi (dışa bağımlı da olsa)

«Türk burjuvazisinin ticaretten endüstriye kayışı, 1950 den sonra başlamıştır. Endüstrinin ulusal gelirdeki payı artmış, gayri safi yatırım olarak makina donatımına ayrılan meblağlar hızla büyümüş olarak makina donatımına ayrılan meblağlar büyümüş, sanayide kullanılan enerji ve işçi sayısı yükselmiş, kalabalık işçi çalıştıran modern fabrikaların çoğaldığı görülmüş...»
(Sp. prog. s. 83 p. 29)

3 — Halk bütün toplumsal tarihinde kısmende olsa bürokrasinin hakimiyetinden ilk defa kurtuldu.

«... 1950'ye kadar devleti rakipsiz yönetti. Hem politik alanda, hem ekonomik alanda bürokrasinin egemen olduğu görülür. Bürokrasi bu dönemde de üretim araçlarının özel mülkiyetine sahip değildir, ancak devletçilik politikası ile ekonomiye egemen durumdadır. 1950 de bürokrasi için yeni bir dönem başlamıştır. 1950-60 arası burjuvazinin politikada ağırlığını duyurmaya yöneldiği dönemdir. 1950 seçimleri bürokrasinin vasiliğinden kurtulmak olanağı vermiştir.»
(SP. prog. s. 83 p. 29)

27 MAYIS'LA GELEN ÖZÜRLÜKLER:

«...Ve, burjuvazinin kendisine bağlı yeni bir bürokrasi oluşturma çabalarından beklenen sonuç alınamamıştır. Geleneksel bürokrasi durumunu ve politik bilincini korumayı başarmıştır...»

«...Burjuva iktidarının Türkiye'yi ekonomik iflâsın eşiğine getiren politikası, devletin saygınlığını da zedelemekteydi. Ulusal bağımsızlığımızla asla bağdaşmayan bir dizi sözleşmenin altına imza konmuş ülkemizde Amerikan askeri üsleri kurulmuş, dış borçlar ve zararlı sonuçları, Dünyunu umumiye ile bir paralel kurulmasını haklı gösterecek bir düzeye ulaşmıştı. Cumhuriyet döneminde bin bir fedakârlıklarla meydana getirilmiş, olan devlet mameleki, yabancı ve yerli çıkar çevrelerine peşkeş çekilmekle, milyarlarca lira değerindeki kamu sektörünün özel sektöre devrinden söz edilmekteydi. Bu yüzlerce yıldır, bürokrasinin kısıncılıkta koruduğu devlet, fikir olarak, hükümet etme biçimi olarak göre göre yok edilmekteydi. Oysa bürokrasi yüzlerce yıldır, devleti kollamayı ve korumayı varlığının nedeni saymıştır. Gidişata seyirci kalamazdı, gelenekleri, inançları bürokrasiyi harekete iteliyordu. Bu dönem 27 Mayıs'la noktalanmıştır...»

(SP. prog. s. 84. p. 16)

27 mayıs devriminin getirdikleri;

1961 Anayasa'sıyla toplumumuza ve emekçi halkımıza geniş haklar alındığı gibi, Burjuvaziye kısıtlayıcı yasalar getirmiştir. Genellikle ilerici yanı çok ağır basan yasadır.

Anayasanın diğer bir yönü ise, getirdiği bir takım kurallar ve kurumlarla demokratik düzeni bürokrasiye ipotekli kılmıştır.

ÜLKEMİZE FAŞİZM'İ GETİREBİLECEK GÜÇLER VE YANDAŞLARI

Bu güne kadar alınmış demokratik haklar bunlar, bu kanunlar bir sosyal birikim sonucu gelmiştir.

Mevcut demokratik haklar sonuna kadar kullanıldığı ölçüde yaşantımıza girer. Yeni haklar elde etmek için mücadele verilir. Elde edilmiş demokratik haklar, yüzyılların ürünüdür. Ve bu uğurda binlerce kişi zindanlarda çürümüş, öldürülmüştür. Hiç bir devrimcinin (Taktik hataları diye geçiştirileceği,) yalnızlıklar yapmaya hakkı yoktur. Devrimciler her hatalarında, halkın kurtuluşunu geciktirdiklerini bilmek zorundadır. Halklar deneme tahtası değildir.

Şimdi, şartların bizi düşündürdüğü ölçüde ülkemizde baskı unsuru olacak, veya demokratik hakları kısıtlamaya yatkın sınıf ve zümrelerin yapılarına kısaca bakalım:

EMPERYALİZM'E BAĞIMLI İŞBİRLİKÇİLER(BURJUVAZİ) :

Burjuvazi varlığı ve üretim araçlarının niteliği yönünden ancak Emperyalizm sayesinde ayakta durabildiğini bilmektedir. Güçlendiği ölçüde bürokrasinin kontrolünden çıkma veya kendine tamamen alet etme yönünden bürokrasi ile ittifakları içinde de çelişki halindedir. Bürokrasinin büyük katkısıyla getirilen 1961 anayasasını kendi gelişmesine en büyük engel görmektedir. Dış güçlerin büyük yardımlarıyla giriştiği eylemlerde, bürokrasiyi kendisine alet ettiği ölçüde engel gördükleri demokratik hakları geri alma isteğindedir.

BÜROKRASİ :

Ülkemizin kendine özgü yapısında, tarihinde bürokrasinin yeri diğer ülkelerden çok farklıdır. Yüzyıllarca devlet etmiş, üretim güçlerine sahip olamamış fakat devlet gücünün elinde olması üretim güçlerine tasarruf etme yetkisini elinde tutmuştur. Halen 1961 anayasasıyla getirilen; Milli güvenlik kurulu, tabii senatörlük, devlet planlama teşkilâtı, anayasa mahkemesi ile demokrasiyi ipateği altında tutmaktadır.

«Kesin olan şudur ki bugün bürokrasi, burjuvazi ve toprak ağalarından bağımsız bir baskın güçtür. Devlet yönetimini elinde tutan ve politikada son sözü söylemedurumunda olan bir siyasal gruptur» (SP. prog. S. 89 p. 26)

Üçüncü selim döneminden itibaren halkla kültür bağlantısı giderek kopmuş, kendine has ideolojisi olan bürokrasi Türk halkının gözünde de en baskın güçtür. Genel olarak bürokrasinin ideolojisi:

«Türk bürokrasisi, merkezci, tümcül, otoriter, güçlü bir devletin varlığını, Türk milliyetçiliğinden esinlenen, uygarlıkçı, reformcu, halkçı ve laik bir politika izlenmesinin temel koşulu sayan ve bu politikayı uygulamak, ve uygulamakla devleti kollayıp, kollamakla görevli oldukları inancını taşıyan kamu personelinin oluşturduğu baskın bir sosyal gruptur.» (SP. prog. S. 91 p. 17)

Batılılaşma ile niteliyebileceğimiz kültürü, halkın çoğunluğunda hakim olan kültürle aralarında derin farklar vardır. Bürokrasinin, üretim güçlerini geliştirme açısından, halkımızın gayet iyi bildiği kısır dinamiği uzun müddet hakla bütünleşmesini engeller. Bu yüzden bürokrasinin, burjuvazinin çıkarlarına hizmet etmesi, demokratik hakların ortadan kalkmasına, bürokrasiyi alet etmesi ancak; olayları, bürokrasinin istemediği biçimde (Ül-

ke bütünlüğünü bozucu, milli birliği parçalayıcı, devleti tehlikeye sokucu) geliştirmek eğilimindedir. Daha açıklarsak, anarşik hareketler, silahlı eylem, doğuda halklar sorunu bürokrasiyi harekete geçirmekle kalmaz, onu bir müddet diğer orta sınıflarla bütünleştirir.

Bu eylemlerin içinde bürokrasi için en tehlikeli ve onu en uzun dönem halkla bütünleştirecek zararlı eylem doğu sorunudur. (TİP'in en büyük kapatılma gerekçesi)

ORT SINIFLAR (ESNAF, ZANAATKÂR, AZ VE ORTA TOPRAKLI KÖYLÜLER)

Ülkemizin az gelişmişlik yapısı incelendiğinde orta sınıfın en geniş katman olduğu ortaya çıkar. Burjuvazinin geliştiği ölçüde işleri bozulan bu yüzden de eskiye en fazla özlem duyan, dini siyasete alet edenlerin propagandasına yatkın olan bu güç, bürokrasi ile kültür farklılığından ve bürokrasinin kısır dinamiğini en iyi bildiğinden, burjuvazinin ve onun yandaşları safında yer almaktadır.

Fakat az gelişmiş ülke olduğumuzdan ve bu sınıfın, halen, milli gelire katkısı %60'ın üzerinde olduğundan, işçi sınıfımızın demokratik öncülüğünde hareket edecek en güçlü müttefikimizdir. Üretime payı olan orta sınıflarla bütünleştiğimiz ölçüde (küçük üretim aracına sahip olup emeği ile geçinenler) Bürokrasinin ipoteğini çözebiliriz. Hele, bir iktisadi krizi ilk önce sezme olanağına sahip olan bu sınıf, hem bizim müttefikimiz yapmamız gereken hemde, bürokrasi ve burjuvazinin bütünleştiği ölçüde bize en zararlı sınıftır.

Faşizm'in etkinliği ile hakim sınıfların bu sınıfla bütünleşmesi doğru orantılıdır.

FAŞİZM'LE ETKİN MÜCADELE

Türkiye'ye özgü sosyalizm deyince, kendiliğinden, faşizm'e karşı etkin mücadele de beraberinde geliyor. Yukarıda ki bölümlerde gördüğümüz gibi hakim sınıfların kendi iç çelişkileri ve hangi ölçülerde bütünleşebilecekleri, hangi güçlerin bitaraf kalabileceği devrimi yapabileceğimiz yandaş güçler ülkemize özgüdür.

Örneğin: Bürokrasiyi tesirsiz hale getirecek ve küçük bürokratları işçi sınıfının öncülüğünde mücadeleye sokabilecek belli başlı faktörler şunlardır:

1 — Sosyalist düzende de kişi hak ve özgürlüklerine, insan hakları

beyannameinde ifadesini bulan temel haklara gerçekten saygılı olduğumuzu.

2 — Düşünce, söz, basın, örgütlenme özgürlüklerinin en geniş şekilde uygulanacağını

3 — Emekçilerin mücadelesinin aslında yurtseverlik mücadelesi olduğu, bu mücadele; Milleti bölmek değil aslında bölünmeleri temelinden önlemek için olduğunu

4 — Türkiye Cumhuriyetini ilelebet devamını sağlamak için çalışanları söz ve karar sahibi yapmanın gerektiğini.

5 — Bağımsızlığa kiskançlıkla bağlı olduğumuzu

6 — Laik'lik ilkesine bağlı olduğumuzu

Kısaca izah etmeye çalıştığımız hususlar, bürokrasinin büyük kesimini (Dar gelirlileri) işçi sınıfını müttefiki yapacağı gibi büyük bürokrasiyi de tesirsiz hale sokacaktır. Bu görüşlerin çoğu ise, bürokrasiyi elde etmek veya tesirsiz hale getirmek için taktik değil, çağımızın Marksizm'e katkılarıdır.

Orta sınıf ve tabakaları yandaşımız yapacak görüşler ise kısaca şöyle;

1 — Anayasamızın 11-12-19 uncu maddelerde ifadesini bulan görüşlere bağlı olduğumuz.

2 — Halkımızın kendine özgü kültürünü çağdaş düzeye eriştirecek ve emperyalizm'in kültür sömürsünden kurtaracak, topluma, emeğe dayalı insanlığa yaraşacak, birbirine saygılı yeni ahlâki getirecek tek gücün emeği ile yaşayanlar olduğu, çalışanların iktidarında özlenen ahlâka kavuşabileceği.

3 — Kapitalizmin geleceği orta sınıfların güçlerini yok edeceğinden, kapitalist düzenin devamından büyük zararları olduğu ancak, teknik gücün toplumun emrine ve denetimine girdiğinde, emekçi sınıflar olarak kurtuluşun ortak olduğunu.

4 — Ülke bütünlüğüne saygılı olduğumuzu

5 — Seçimle iktidara gelip, halkın muhalefetine rağmen iktidar olma yacağımız

6 — Mevcut her türlü özgürlükler daha geliştirilerek her türlü baskının ortadan kalkacağı

7 — Bağımsızlığa gerçekten saygılı olduğumuzu

8 — Hangi isim altında olursa olsun, bütün baskı rejimlerine karşı olduğumuzu.

Yukarıda değindiğimiz maddeler de orta sınıfları büyük çoğunluğu ile işçi sınıfının demokratik öncülüğünde mücadeleye iteceği gibi yanımıza gelmeyenleri de tesirsiz kılacaktır.

Çünkü; Toplumsal birikimin sıhhatli başladığı ülkelerde (birikime doğru teşhis koyan sol partilerin varlığı ve etkinliği) uyanış, toplumun bütün kesimlerine yansır. Hakim sınıflar arasında bile kültür buhranı başgösterir. Zaten devrimci güçler, hakim sınıfların iktisadi siyasal ve kültürel bütün kepezeliğini ortaya dökmeden, hakim sınıfları, kültür bunalımına sokmadan iktidar olmamız güç ve sağlıksızdır.

Faşizm için mücadelede; İşçi sınıfımızın ekonomik mücadele verdiği sendikaların işçilere politik bilinç verme yönünden en güzel basamaktır. Sendikalar içinde mücadele veren devrimci kardeşlerimizin bu gün görevleri; sendikalara sınıf bilinci ile canlılık getirmektir. faşizme karşı etkili mücadelede en baskın güç işçi sınıfımızdır.

Emekçilerimizin süratle partimizde örgütlenmeleri zorunludur. (SP.) Politika çinde yoğrularak, Türk toplumuna, «gerçekten ülkeyi idare edebileceğini» göstermesi, inandırması gerekir. Türkiye işçi sınıfı yaptığı politik mücadeleyi aslında vatan ve milletin selâmeti için yaptığını geniş halk yığınlarına, ağır başlı mücadelesiyle duyurması gerekir.

Ayrıca, faşizme karşı diğer emekçi kesimlerin derneklerle örgütlenip, federasyonlar kurmaları demokratik haklar için baskın güç olacaklardır.

Teknik personel ve aydınların diğer mesleki kuruluşlarının hakim sınıflar karşısında etkin bir güç olduğu muhakkaktır. Fakat faşizme karşı mücadele, bütünüyle, devrimci mücadelenin ayrılmaz parçasıdır.

SON SÖZ

BU BİR İNCELEME DEĞİLDİR sadece solcu kardeşlerimize yeni yaklaşım açıları getirmek, daha etraflı düşünmeyi ve mücadeleyi getirmek içindir. Sosyalist parti programı bütünüyle ele alındığında faşizm'e karşı en etkin mücadeleyi «Türkiye'ye özgü sosyalizm'le» getirmektedir. Bütün mesele eski doğmalardan arınıp, düşün yönünden emperyalizm'den daha önde gitmektir. Faşizm'e karşı mücadelenin hatalara tahammülü yoktur. Ülkemizde son MC iktidarının gençlik olaylarından medet umması boşuna değildir. İsrarla üzerinde durduğumuz; orta sınıfları yanına almakta onlarla bütünleşebildiği ölçüde bize saldırmaktadır. Bizim görevimiz Hakim sınıfları zayıf yönünden yakalamaktır. O da artık Türk halkına, verecek birşeyleri kalmamasıdır. Ekonomileri sık sık dar boğazlara girmektedir. Ülke-miz, çarpık iktisadi yapısı büyük sarsıntı geçirmektedir. Bu dönemde, ülke şartlarını iyi değerlendirip faşizm'e araç olmamak sol partilerin görevi olmalıdır.

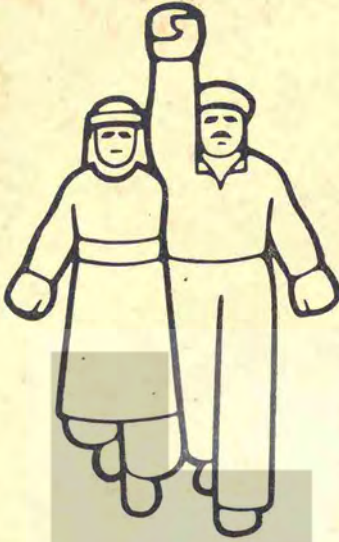
PAYEL YAYINEVİ SUNAR :

■ FAŞİZMİN KİTLE RUHU ANLAYIŞI	30.—
Vilhelm Reich Çev: Bertan Onaran	
■ SUÇSUZLAR	10.—
Howard Fast (Roman)	
■ YALNIZLAR	10.—
Zaven Biberyan (Roman)	
■ ÇAĞDAŞ GERÇEKÇİLİĞİN ANLAMI	8.—
György Lukacs	
■ TARÇIN KOKULU KIZ	25.—
Jorge Amado (Roman)	
■ GECENİN ÇOBANLARI	25.—
Jorge Amado (Roman)	
■ YASIMI TUTACAKSIN	20.—

Dominique Lapierre
Larry Collins

PAYEL YAYINEVİ

Nuruosmaniye Cad. Atasaray
No. 405 CAĞALOĞLU - İST.
P.K. 889 - İSTANBUL

Sosyalist Parti Programı

SOSYALİST PARTİ
1975

FİYATI : 10.- TL.

YAZIŞMA ADRESİ : SOSYALİST PARTİ (S.P.)
GENEL MERKEZİ

GAZİ MUSTAFAKEMALPAŞA BULVARI
No: 112/18 MALTEPE- ANKARA

İSTEME ADRESİ : SOSYALİST PARTİ
İSTANBUL MERKEZİ

Alayköğkü Cad. Sıdıka Hatun Han
No: 12 - Kat:3 - Oda : 303
CAĞALOĞLU- İSTANBUL

TÜRKİYE DAĞITIM: GE - DA CAĞALOĞLU- İSTANBUL

750 Kuruş